

**GOZDNO
GOSPODARSTVO**
SLOVENJ GRADEC D.D.

leto: XXXVII november 2005 številka: **11**

Vihornik

Poštnina plačana pri
pošti Slovenj Gradec
Cena 660 tolarjev

naslovna tema

Finska – dežela bora, breze, jezer ...

kmetijstvo

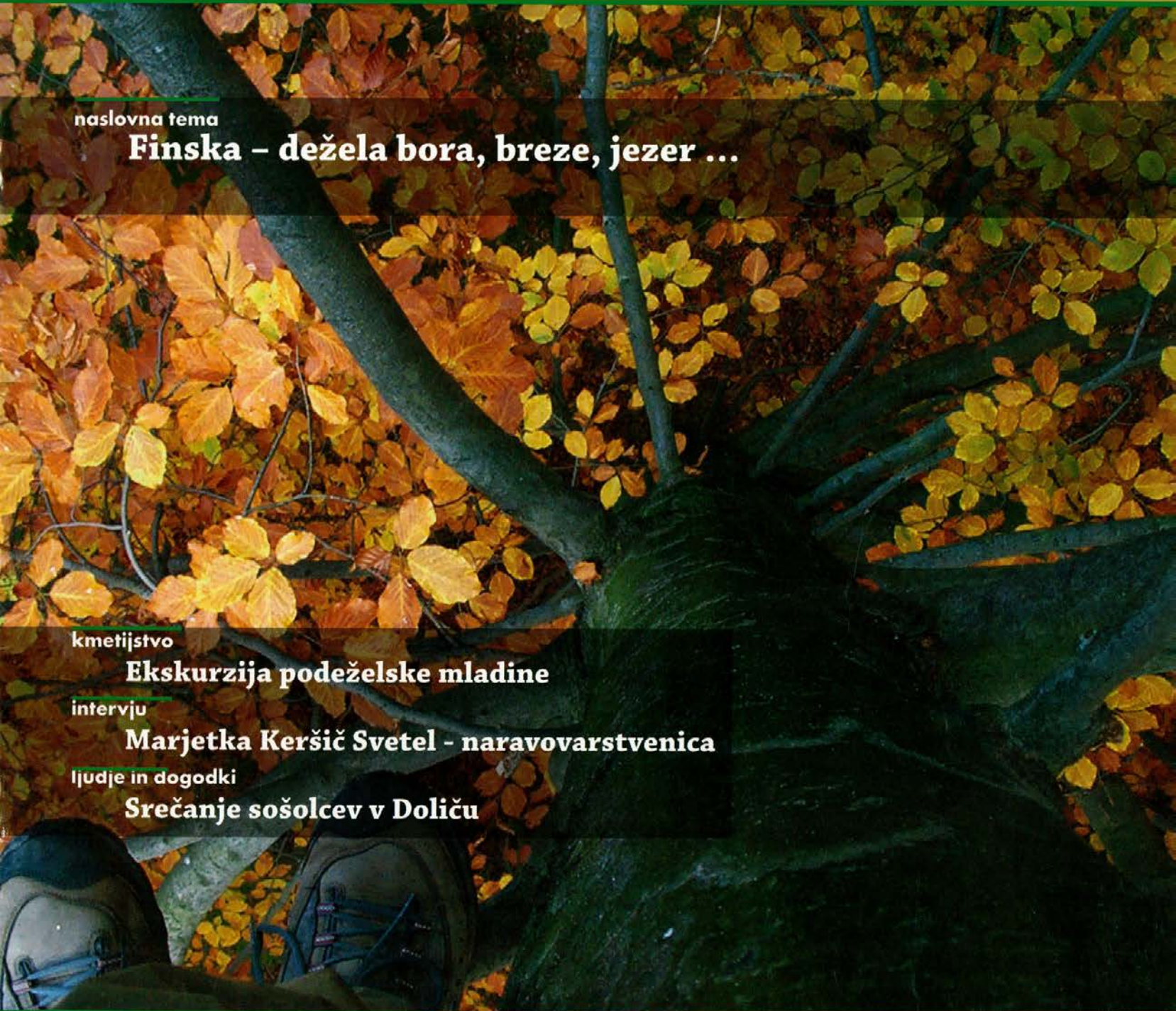
Ekskurzija podeželske mladine

intervju

Marjetka Keršič Svetel - naravovarstvenica

ljudje in dogodki

Srečanje sošolcev v Doliču

Finska – deželna bora, breze, jezer ...

Jerneja Čoderl, univ. dipl. inž., Zavod za gozdove Slovenije, Območna enota Slovenj Gradec

Skupina udeležencev ekskurzije v nacionalnem parku.

V času od 12.–18. septembra sem se v skupini še petnajstih predstavnikov iz Slovenije udeležila strokovne ekskurzije na Finsko. Vključeni smo bili v program Evropske unije za poklicno izobraževanje in usposabljanje, projekt mobilnosti. Tema izobraževanja je bila: novi izzivi pri izobraževanju – usposabljanju zasebnih gozdnih posestnikov v EU. Našo skupino je oblikoval Gozdarski inštitut Slovenije, ki v projektu EU Leonardo da Vinci – mobilnost, sodeluje z gozdarskim izobraževalnim centrom v Ahtariju na Finskem. Finsko smo obiskali predstavniki Gozdarskega inštituta (2), Zavoda za gozdove Slovenije (5), Kmetijsko-gozdarske zbornice (3), Srednje gozdarske in lesarske šole Postojna (2), Triglavskega narodnega parka (1), Centra za poklicno izobraževanje Slovenije (1), Andragoškega

Jezero, eno izmed nešteti na Finskem

Udeleženci strokovne ekskurzije na Finskem

centra republike Slovenije (1) in Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (1). Gozdarji smo bili v skupini najštevilnejše zastopani, saj nas je bilo preko štirih institucij v projekt vključenih kar enajst.

Na letališče v Helsinkih smo preko Münchna pripotovali z Brnika. Pristali smo v drugem časovnem pasu, kazalce je bilo potrebno pomakniti za eno uro naprej. Glede vremenskih pogojev je bila razlika temperatur doma in na Finskem tolikšna, da smo z dna kovčkov vsi iskali debele puloverje. Iz poletja pri nas smo skočili v kasno jesen. Večino časa smo bili nastanjeni v apartmajih v okviru šolskega centra v Ahtariju, 300 km severno od Helsinkov, kjer je bilo tudi izhodišče dnevnih ekskurzij.

Po prihodu smo obiskali sečišče in se seznanili s strojno sečnjo. Uporaba harvesterja je pri golosečnjah na Finskem že dolgo uveljavljena tehnologija. Sestoje, katerih osnovna graditelja sta bor in breza, posekajo na golo, ko dosežejo lesno zalogo 130 m³/ha. Sečne ostanke oz. celotno razgaljeno površino nato požgejo in znova zasadijo. Na sečišču smo se srečali s profesorjem iz gozdarske šole, ki je, preden lahko nadaljuje s poučevanjem, za določeno obdobje vključen v praktično delo. Ta praksa v finskem izobraževalnem sistemu je gotovo vredna pozornosti in razmisleka.

Iz mojega prvega srečanja s finskimi gozdovi mi najbolj ostajajo v spominu skromni sestoji po lesni zalogi, enomerne zgradbe gozdov in značilna podrast s prevladujočima borovnico in brusnico.

Brusnice – "krankerli" – so bile ob našem obisku Finske popolnoma zrele, jagode debele, grozdi pa dvakrat tolikšni, kot smo jih vajeni pri nas. Kar težko mi je bilo ob hoji po gozdu, ker je nemogoče, da ne bi hodil po njih. Vsi smo se sklanjali in slastne jagode devali v usta.

Drugega dne so nas s kabinetnim delom seznanili z gozdarskim izobraževanjem na Finskem. Spoznali smo sistem poklicnega izobraževanja in gozdarski študij na politehnikih.

Popoldne smo na terenu v gozdu ocenjevali sestojne parametre – lesno zalogo, temeljnico – in izvajali redčenje v mlajšem drogovnjaku bora. Pri redčenju smo morali upoštevati dejstvo, da ga bo izvajal harvester.

Na naslednji lokaciji smo si ogledali primer gozda, ki je nastal z naravno obnovo, brez predhodnega požiga. Analiza tega sestoja je pokazala, da drevje raste bistveno počasneje in je manj vitalno, kakor na površinah, ki so bile požgane in nato umetno obnovljene s sadnjo ali setvijo. Vlada podpira sistem požigov. S predpisi imajo določeno, da mora biti požgana površina sanirana v 5 letih po požigu.

Tretji dan smo s terenskim delom pričeli že dopoldne. Gozdar, ki nas je vodil ves čas bivanja na Finskem, nas je seznanil z motorno žago, ki je prirejena

ne, voda imajo 7 milijonov ha. Privatnih gozdov je 62 %. Povprečna velikost zasebne gozdne posesti je 31,5 ha. Zasebni gozdovi so pretežni del v lasti nekmetov, kmečkih lastnikov zasebnih gozdov je le 22 %. Finska lesnopredelovalna industrija predeluje vse več lesa, zato ga veliko uvažajo predvsem iz Rusije (breza). Finci imajo gozdove certificirane. Njihov sistem certificiranja temelji na regionalnih skupinah, zasebni lastniki pa se za certificiranje odločajo prostovoljno. Stroške pokrijejo iz denarja združenja lastnikov, ki vključuje večino lastnikov. Članarina za združenje znaša 2 EU/ha letno. Združenja izvajajo gojitvena dela, stroje za sečnjo imajo na razpolago, dela pa opravijo najeti delavci.

Na Finskem je zelo razširjen tudi sistem gozdarskega za-

Obnova gozda s požigom.

za čiščenje podrasti. Motorna žaga ima posebno nadgradnjo. Po tleh jo premikamo ob nogi in sablja leži vzporedno s tlemi. Pripomoček je uporaben za finske razmere, kjer je gozd v ravnini in se na naravni pomladek ne ozirajo. Pri čiščenju dobesedno razgalijo površino. Program se je nadaljeval na sedežu gozdarskih služb v Ahtariju. Šele tega dne so nam natančneje orisali finsko gozdarstvo in oblike organiziranja.

Finska je gozdnata dežela z bogato gozdarsko tradicijo. Les je za Fince priljubljena in dragocena naravna surovina. Gozd pokriva 66,2 % kopne površi-

društva. Ukvarjajo se z gozdno proizvodnjo – izvajanje sečenj, cestogradnjo, prodajo oz. trženjem.

Gozdarska služba izvaja splošno načrtovanje v gozdovih, kontrolo nad gozdovi, sodeluje z lastniki gozdov in z izvajalci, načrtuje izgradnjo gozdnih cest in izrabo šote. Načrte izdelujejo za obdobje 10 let, ocenijo zaloge, predpišejo ukrepe. Izdelujejo načrte za gospodarjenje za posamezna lastništva. 70 % lastnikov take načrte želi imeti in jih tudi plačajo. Strošek za lastnika je 65 EUR po hektaru. Za sečnjo mora lastnik pridobiti dovoljenje gozdarske službe.

Tega dne smo obiskali še lastnika gozda, ki je po poklicu gozdar, ni pa zaposlen. Živi na kmetiji in se ukvarja z dopolnilnimi dejavnostmi turizma, kamor vključuje tudi svoj gozd. Ogledali smo si del gozda, površine 4,2 ha, ki je izločen iz gospodarjenja. Lesna zaloga v tem gozdu je 600 m³/ha. Država da lastniku letno odškodnino 1000 EU. V tem sestoji smo se na Finskem izjemoma srečali s prevladujočo smreko. Lastnik nas je seznanil z informacijo, da je tudi pri njih vse važnejši energetski les – sekanci.

Za zaključek tega dne smo poskusili iz varnega bivališča v drevesnem duplu prebuditi katero od letečih veveric, ki so finska posebnost. Čeprav je bil z nami specialist za te živali, ki je s prazno steklenico udarjal po deblih starih, debelih brez, kjer naj bi veverice bivale, smo se iz gozda vračali brez uspeha in smo si letečo veverico dobro ogledali le v preparirani obliki.

Četrti dan smo obiskali enega od 35 narodnih parkov. Pred ogledom zanimivosti parka so nas seznanili z gozdarskim tiskom na Finskem. Pričakovala sem, da bom srečala stare znanke, ker so namreč predstavniki založbe k nam v Radlje že dvakrat pripeljali udeležence ekskurzije, vendar je predstavitev tiska izvedel meni nepoznan založnik, ki pa nas je ogovoril s slovenskim pozdravom. Gozdarska založba izdaja časopis (16 na leto), revijo ter gozdarske knjige (7–10 letno). Gozdarski časopis izhaja neprekinjeno že od leta 1933. Tudi ta podatek govori o visoki kulturi odnosa Fincev do gozda.

V nacionalnih parkih na Finskem prevladujejo stari smrekovi gozdovi in tako smo se sprehodili med 250 do 400 let starimi sestoji. Nacionalni park vključuje poleg gozdnih še vodne površine, kjer je dovoljen tudi ribolov. V okviru parkov ni naselij, le kot zanimivost smo na robu parka obiskali zelo staro kmetijo, ki je oživljena v turistične namene. Po dvorišču so se pasle kokoši, sprejelo nas pa je mlado dekle v gumijastih škornjih, z ruto na glavi, v staro-

davnem oblačilu in grizlo je jabolko. Imeli smo občutek, da se je kolo zgodovine zavrtilo nazaj in da je čisto prava ta kmetica. Moški del članov naše skupine se je navdušeno fotografiral s kmečko deklico, ki pa je bila v resnici študentka angleščine in je na kmetiji kot turistična vodička služila svoj kruh.

Da sta na Finskem gozdarstvo in lesarstvo tesno povezana, smo videli naslednji dan pri obisku tovarne vezanih plošč. Predstavitev tovarne je bila zelo nazorna tako v kabinetu kot tudi pri konkretnem ogle-

du proizvodnje. Lesno surovino zelo racionalno in v celoti izrabijo.

Popoldne tega dne smo si ogledali živalski vrt v Ahtariju. Z osnovanjem živalskega vrta so želeli zagotoviti živost in razvoj širšega območja.

Zvečer smo prisostvovali tečaju za gozdne posestnice. Tovrstni tečaj je bil za nas nova izkušnja. Tema izobraževanja je bila delo z gozdarskimi orodji pri izvedbi nege (v gozdu ali pri urejanju okolice doma). Usposabljanja izvajajo v različnih ciljnih skupinah in glede na potrebe. Šesti dan je bil namenjen ogle-

du sejma lastnikov gozdov v bližini Helsinkov. Sejem je bil zanimiv, pestro zasnovan, z delavnicami za otroke, kvizom za odrasle, predstavitev novih tehnologij za delo v gozdu, predstavitev novih orodij. Na sejmišču so sodelovala društva, podjetja in šole. Zanimivost sejma je tudi to, da niso nikjer prodajali alkohola.

Tega dne smo si pa že zaslužili, da smo se s podeželja in iz gozdnega okolja preselili še v mesto. Helsinki so glavno mesto Finske z 1 milijonom prebivalcev. Mestni utrip je umirjen, kar je

splošna značilnost cele Finske. Arhitekturno so Helsinki zelo bogati, čar mestu daje pristanišče. Veleblagovnice so tudi v Helsinkih že čisto brezosebne zgradbe sodobne družbe.

Po povratku domov je mogoče zapisati, da je Finska zanimiva, pa vendar zelo daleč od nas, tako po kilometrih kot po naravnih razmerah in načinu gozdarjenja. Bilo jo je zanimivo doživeti, domači gozdovi in domači ljudje pa so vendarle edino pravo.

Društvo lastnikov gozdov Mislinjske doline

Tekst in fotografije: Jože Urbanc

Inštruktor gospod Marjan Černigoj opozarja na nevaren trikotnik pri spravilu.

Drevo je odbrano. Potrebno se je dogovoriti, kam bo padlo. Levo je gospodar Janko Ošlovnik, v sredini sekač Jože Urbanc, desno pa inštruktor Jože Požar.

Lani ustanovljeno društvo lastnikov gozdov Mislinjske doline si je v svojem programu zadalo številne aktivnosti. Velik poudarek smo namenili predvsem najrazličnejšim oblikam izobraževanja svojih članov. Kot eno izmed pomembnih nalog smo si zadali tudi ohranjanje starih obrti na kmetijah, ki so povezane z lesom. Naš prizadevni predsednik gospod Vinko Lenart je napisal scenarij za dokumentarni film *Od drevesa do kolesa*. Gradivo je že posneto, čaka samo še na končno obdelavo.

Ob praznovanju občinskega praznika Mestne občine Slovenj Gradec smo nekatere iz

seke iz filma v živo predstavili tudi na prireditvenem prostoru pred Upravno enoto. Prikazali smo delo kolarskega mojstra, ki naredi lesene dele, ter kovača, ki kolo okuje. V današnjem času zelo redko videno delo sta si z zanimanjem ogledala tudi župana Slovenj Gradca in Mislinje. Naj poudarim, da nas pri naših dejavnostih obe občini podpirata v polni meri, za kar se jima iskreno zahvaljujemo.

V spomladanskem času smo organizirali strokovno ekskurzijo v sosednjo Avstrijo. Tam smo si ogledali proizvodnjo električne energije s pomočjo bioplina in daljinsko ogrevanje Pliberka. V mesecu oktobru pa smo organizirali dvodnevni

Pada!!!

tečaj z naslovom Varo delo z motorno žago in varno spravilo lesa. Za udeležbo na tečaju je med našimi člani vladalo veliko zanimanje. Med nas na Koroško smo povabili gospoda Marjana Černigoja in gospoda Jožeta Požarja, inštruktorja

v gozdu. Glavni poudarek pa je bil vseskozi na varnosti pri delu z motorno žago kakor tudi pri spravilu lesa. Naslednji dan smo vse te napotke praktično preverili tudi na terenu. Zbrali smo se v gozdu našega prizadevnega člana Jan-

rezani, je sledil prikaz pravilnega spravila. Oba naša učitelja sta zelo izkušena in praktična. Ves čas sta pripovedovala o svojih izkušnjah in predvsem napakah, ki sta jih doživela v svoji dolgotrajni praksi.

»Prazna vreča ne stoji pokonci«, pravi ljudski rek. Zato smo odšli k Škrateku, kjer nas je čakalo okusno in izdatno kosilo. Po kosilu pa tisto glavno – testi. Najprej nam je gospod Klemenšek predaval še o prvi pomoči pri nesrečah v gozdu. Potem pa razdelil testne pole. In nabiti z znanjem smo jih vsi uspešno rešili.

Sledila je še podelitev potrdil o preizkusu znanja ter gozdarski krst tistega, ki je podrl največjo smreko.

Statistika govori, da imamo v Sloveniji izredno visok odstotek nesreč tako na število prebivalcev kot tudi na izdelane kubične metre lesa. Najbolj problematični so manjši lastniki gozdov, ki delajo v gozdu samo občasno. Zato mislim, da čaka Zavod za gozdove in podobna združenja kot je naše, še veliko dela. Če resnično želimo zmanjšati število nesreč, v gozdu nihče ne bi smel delati brez ustreznega znanja in opreme, k čemur nas navsezadnje zavezuje tudi zakon.

Teoretični del je potekal v gasilskem domu Raduše.

praktičnega pouka na Srednji gozdarski in lesarski šoli v Postojni. Po opravljenem tečaju smo želeli opraviti tudi preizkus znanja iz varstva pri delu, ki nam je omogočil pridobitev ustreznega potrdila. V ta namen smo sklenili dogovor z gospodom Alojzom Klemenškom, ki ima koncesijo za opravljanje preverjanja usposobljenosti iz varstva pri delu.

Dvajsetega oktobra smo se zbrali v gasilskem domu v Radušah, kjer smo imeli teoretični del tečaja. Z zanimanjem smo prisluhnili predavanju o izbiri, vzdrževanju, brušenju in pravilni ter varni tehniki dela z motorno žago, v popoldanskem času pa smo slišali še nekaj o izbiri in opremljenosti za delo

ka Ošlovnika. Na lepi Škratekovi domačiji, ki leži nad Pamečami, gospodar Janko vzorno skrbi za svoj gozd. Opremljeni z vso potrebno zaščitno opremo smo še enkrat poslušali, kaj je potrebno postoriti pred samo sečnjo, da bo ta varna za tistega, ki seka, in tudi za vse ostale. Inštruktorja sta še posebej poudarila, da smo odgovorni za varnost samega sebe, svojih sodelavcev in še posebej za ljudi, ki bi se naključno znašli na mestu sečnje. Sledilo je podiranje drevesa. Učili smo se, kako zavarujemo kraj podiranja, kako določimo smer padanja, kako opozorimo ostale pomočnike, še posebej traktorista, če hkrati poteka tudi spravilo lesa. Ko je bilo drevo podrto in hlodi raz-

Podelitev potrdil; levo gospod Alojz Klemenšek, v sredini predsednik društva gospod Vinko Lenart, desno gospodar gospod Janko Ošlovnik – Škratek.

Viktor Levovnik

Mesec november

V novembru se pogosto prebudimo v megleno jutro. To vpliva na naravo, pa tudi na razpoloženje ljudi. V teh dneh smo večkrat žalostni, obupani, mučijo nas črne misli. Že prvi dan v mesecu je posvečen spominu na pokojne, kar v nas še

dodatno povzroča tesnobne in žalostne občutke. Kljub temu pa moramo tudi v novembru postoriti kaj koristnega, kar nas povzdigne nad malodušje. Novembra navadno orjemo njive. Temu opravilu pravimo pri nas prahanje. Namen jesenske-

ga oranja je oblikovati njive in jih čistiti, da bodo nared za pomladno setev.

Včasih so bile v tem mesecu steljeraje, ko so kmetje klestili veje na stoječem drevju in jih pripravili za zimsko steljo za živino. Tisti, ki so sejali lan, so ga

v novembru trli oziroma »šterali«, kot smo temu rekli mi. Včasih nas že v novembru preseneti zima. Nič nenavadnega. Ko mine ta turobni mesec, pa vseeno pomislimo, da je z njim minil tudi del našega življenja.

Informativni gozdarski storži v oktobru

— Gorazd Mlinšek, univ. dipl. inž. gozd., ☎ Zavod za gozdove Slovenije, Območna enota Slovenj Gradec —

Letos nas vreme preseneča. Dežja in vlage je bilo na pretek, tako da nam je mokrota zlezla že pod kožo. September pa je bil zelo lep. Uživali smo

v »indijanskem poletju«, ki se je pričelo po 5. oktobru. 2., 3., 4. in 5. oktobra nas je škropil, od časa do časa pa kar krepko zalival dež. Najmočnejši so bili

ne. V nižinskih predelih je bila prisotna inverzija ali toplotni obrat. V jutranjih urah se je 1., 18., in 19. oktobra zrak ohladil celo do 0 stopinj in nas je pre-

18 stopinj. Čez dan so prevladoval najvišje temperature okoli 15 stopinj; v zavetnih legah se je zrak segrel celo na 20 stopinj Celzija.

Osnovnošolci iz Šmartna pri Slovenj Gradcu na gozdnem robu

Pripomoček za naravovarstveno osveščanje

nalivu 5. oktobra, ko so tudi na Koroškem posamezni potoki prestopili struge. Delno je bila zaprta tudi glavna republiška cesta Dravograd-Maribor. Zasuta je bila z erozijskim materialom, prinesenim po hudourniškem potoku v Boštjanu. Cesta Kotlje-Slovenj Gradec je bila poplavljen pri Anžiču na Selah. Moč hudourniških potočkov je bila po nalivu opazna na številnih gozdnih cestah. Ostale dni v vinotoču, kot po starem imenujemo oktober, smo uživali jasne in delno jasne, jih je pa lokalno različno prekinila kratkotrajna oblačnost. Več oblačnih in meglenih ur je bilo v dolinah, predvsem v Mislinjski in Dravski, bolj jasno je bilo v višjih predelih nad 1400 m nadmorske viši-

senetila slana. Drugače pa so bile najnižje dnevne temperature od 3 do 4 stopinje Celzija, najvišje pa so se gibale od 8 do

Hobotnica sredi gozda

Lepega vremena smo bili veseli vsi, še najbolj pa kmetje, ki so lahko pohiteli s spravilom poljskih pridelkov in z zadnjo košnjo. Poleg njih smo se razveselili lepih, čeprav v jutranjih urah zelo vlažnih dni tudi gozdarji – tako strokovni kader kot izvajalci gozdarskih del. Potrebno je bilo namreč nadoknaditi zakasnitve načrtovanih del v gozdu. Mislim, da je bil oktober gozdarsko zelo birokratski in terensko zelo pester. Verjetno se z mojim mnenjem strinjajo tudi ostali sodelavci javne gozdarske službe. 7. oktobra 2005 je bil v Uradnem listu RS objavljen javni razpis za sofinanciranje investicij v gozdove za izboljšanje gospodarske in ekološke vrednosti gozdov iz Enotnega programskega dokumenta 2004–2006 (EPD) za leto 2006, 2007 in 2008. V razpisu so podani razpisni pogoji in potrebna razpisna dokumentacija. Razpisni rok se konča 22. novembra. Do polnoči tega dne je potrebno po pošti priporočeno poslati pravilno izpolnjeno vlogo. Intenzivni so bili tudi prevzemi in obračuni gozdnogojitvenih in varstvenih del v zasebnih gozdovih iz razpisa EPD 2005.

Jesenski razgled iz bukove krošnje

Jesenski motivi skozi krošnjo

Za razpise in prevzeme je potrebno veliko administrativnih posegov in najrazličnejših obrazcev.

Iz Evrope se v slovenske gozdove hodijo učiti strokovnega dela najrazličnejši strokovnjaki, Evropa pa nas je po sili razmer naučila intenzivnih birokratskih aktivnosti. Lastniki in drugi izvajalci so bili kreativni tudi pri izvedbi načrtovanih vlaganj v gozdove, sofinanciranih iz nacionalnega programa 2005. Zaradi slabega vremena neizvedene načrtovane »šihte« so v oktobru z vso vnemo poskušali nadoknaditi tudi gozdni delavci GG Slovenj Gradec.

15. oktobra 2005 je potekala v Logarski dolini karavana študijskih krožkov, na kateri so v obliki delavnic sodelovali mentorji študijskih krožkov iz vseh območnih enot. Med njimi je bila tudi mentorica Jerneja Čoderl, ki bi vedela povedati veliko zanimivosti s tega srečanja.

Jesenski čas je primeren tudi za sadnjo listavcev. Z nestrpnostjo smo čakali na prvo slano, ki je sadikom pomagala pri procesu odmetavanja listov. Čeprav so bila tri zelo hladna jutra okoli 0 stopinj Celzija, so sadike v drevesnici Omorika ostale delno olistane skoraj do

konca oktobra. Tako so lastniki gozdov pričeli s sadnjo med prazniki in prve dni v novembru. Največ je bilo posajenega gorskega javorja in bukve.

In kakšen je bil uspeh letošnje spomladanske sadnje? Uspeh sadnje je odvisen predvsem od kvalitete sadik, pravilnega izkopa sadik v drevesnici (s čim manj poškodbami korenin), pravilnega prevoza sadik v gozd (zaščita sadik pred izsušitvijo korenin, predvsem finih koreninskih laskov, s cerado na prikolic), pravilne sadnje in ustreznih vremenskih pogojev. Pri letošnjem pregledu spomladanske sadnje ugotavljamo, da je bil uspeh zelo dober. V času vegetiranja je bilo veliko dežja, ki je zelo namočil zemljo. Uspeh letošnje sadnje je bil zelo dober pri velikih sadikah gorskega javorja (nad 140 cm visoke sadike), na posameznih objektih so se v poletnem času od vrha navzdol pričele sušiti manjše sadike gorskega javorja. Glavni poganjek se je s stebлом posušil do koreninika, na tem mestu je pognal stranski poganjek, ki je nadomestil posušenega. Pri taki sadiki je možno odrezati (odščipniti) suhi poganjek. Pregledanih je bilo 15700 posajenih sadik, pri katerih je bil izpad 7 %. Med posajenimi sadikami je bilo največ nevitelnih sadik pri smreki (teža-

ve s smrekovim rilčkarjem) in bukvi, medtem ko so bile ostale sadike še v oktobru v zelo dobri kondiciji.

18. oktobra smo se ponovno sestali na sestanku sredi kočevskih gozdov gojitelji Zavoda za gozdove Slovenije. V Medvedjaku, nedaleč od Grčaric, je bilo naše srečanje namenjeno delavnici, kjer smo se praktično seznanili z Naturo 2000 v gozdovih in z izvajanjem gozdnogojitvenega načrtovanja v območju Nature 2000. Poudarek je bil na izdelavi gozdnogojitvenih načrtov ob upoštevanju varovanih

rastlinskih in živalskih vrst, upoštevanju smernic iz gozdnogospodarskih razredov za posamezne varovane vrste in habitatne tipe, na varovanih vrstah in kriterijih za določevanje njihovih habitatov ter izbiri drevja za posek v območju Natura 2000. Gozdarji ugotavljamo, da potrebujemo še veliko dodatnih znanj o varovanju gozdnega prostora, da bomo lažje sodelovali z vse večjim številom najrazličnejših ozko specializiranih naravovarstvenikov, ki vse bolj vplivajo na gospodarjenje v naših gozdovih.

Gozdarji OE Slovenj Gradec smo ob pomoči sodelavca in vodje oddelka za stike z javnostjo Toneta Lesnika iz Centralne enote ZGS v oktobru pričeli s pripravami na osrednjo prireditev razglasitve najprizadenejših lastnikov gozdov Slovenije v letu 2005. Srečanje bo potekalo 1. decembra 2005 v gostišču Marin na Šentanelu nad Prevaljami. O prireditvi bomo v Viharniku še poročali.

Lepi oktobrski dnevi so pod pisano obarvane krošnje gozdnega drevja privabili številne šolarje. Kljub veliki delovni zasedenosti smo si posamezniki vzeli nekaj časa za vodenje osnovnošolcev in srednješolcev po naših gozdovih. Živahno je bilo na vseh sedmih gozdnih učnih poteh

V bukovi obarvani krošnji

Ivan Srebnik

K temu pisanju me je vzpodbudil v *Večeru* (4. 10. 2005) objavljen razgovor Vilme Topolšek in Mandferda Meršnika o turističnih kmetijah.

Vsi dokumenti Evrope in Slovenije ter posameznih političnih strank o razvoju podeželja pri nas govorijo, kako je potrebno z dodatnimi dejavnostmi na kmetijah obdržati podeželje poseljeno. Iz navedenega razgovora pa je razvidno, da to ne drži in da državni in drugi organi zavirajo dejavnosti na kmetijah, kjer le morejo. Preseñeča pa me, da se Vilma Topolšek kot predsednica Združenja

slovenskih turističnih kmetij z ukrepi in predpisi države, ki zavirajo svobodno delo in iniciativo na kmetih, strinja.

Nekaj primerov, ki merijo na neumnost:

Kmet ima lahko samo pet sob za turiste. Ali mislite, da bo pri petih turistih v vsaki sobi po enega kaj zaslužil? Naj ima sob kolikor hoče! Zakaj ne predpišete, koliko glav sme frizer ostriči? Topolškova pravi, da imajo nekateri kmetje preveč sedežev; koliko sedežev bo kmet imel, se vendar nikogar ne tiče!

Nadalje beremo, da mora imeti kmet 30% lastne hrane, 30%

pa je lahko kupi pri drugem kmetu. Zakaj taka prepoved? Naj jo kupi pri kmetih, kolikor je rabi, ker ima mogoče on pogoje za kmečki turizem, drugi pa še ne. Ali naj ostalih 40% ukrade?

Da ne bo nesporazuma, pa še tole: država ima pravico in dolžnost predpisati sanitarno tehnične pogoje za dejavnost turizma na kmetiji in jih tudi nadzirati. Nadalje ima pravico in dolžnost, da na podlagi predpisov pobira davke. Drugih pravic nima. Zaviranje ali omejevanje naših državljanov je protiustavno.

Ne razumem, da kmetijske zadruge ne pomagajo kmetom, kot so jim nekoč. Še bolj čudno pa je, da se za kmete premalo briga Kmetijska zbornica, ki je mali kmetje sploh ne čutijo, članarino pa morajo plačevati.

Nazadnje bi pozval predsednika Ljudske stranke, sedaj ministra dr. Janeza Podobnika, da bi vendarle pomagal našim kmetom, da bi vsaj tisti denar, ki ga za kmetijstvo in za razvoj daje Evropa, prišel v prave roke. Kot vemo, nismo izkoristili petdesetih milijard tolarjev. Pustite ljudem delati!

Izbor za kmetico leta

Danica Onuk, inž. agr.

Zveza kmetov Slovenije je v počastitev 15. oktobra – svetovnega dneva kmetov in kot svoj prispevek k promociji kmetov razpisala izbor za kmetico leta

2005. Z izborom želi poudariti pomembno vlogo kmetice v družbi in njeno vidno vlogo v razvoju kmetijstva in podeželja.

Kandidatko lahko predlaga društvo, ki je član Zveze kmetov Slovenije. Poleg tega je pogoj, da je kandidatka kmetica, ki živi in dela na kmetiji, je aktiv-

na v društvu v domačem kraju in širše. Prednost razpisa pa je, da ni starostne omejitve.

Na Koroškem imamo štiri društva kmetov in na te razpise predlagamo članice po rotirajočem principu. Letos je bilo na vrsti Društvo kmetov Mislinjske doline, ki je iz svoje srede za kmetico leta predlagalo bivšo predsednico Majdo Sinreih s Kozjaka.

Predlog, ki je bil poslan na razpis:

Majda Sinreih živi in dela skupaj z možem Nikom na gorski kmetiji na Kozjaku v občini Mislinja. Kmetiji se po domače reče Ramšak, Majdin dekliški priimek pa je bil Zakeršnik. Njen oče, ki je bil čevljar, se je na to kmetijo priženil. Rodile so se tri hčerke: Danica, Majda in Štefka. Čeprav je bila Majdina želja, da bi postala zdravnica, jo je oče Dominik privajal za delo na kmetiji in ji tako določil, da postane kmetica. Mož Niko, ki je sedaj star 59 let, se je na Majdino kmetijo priženil pred 30 leti s kmetije v Dovžah pri Mislinji, kjer je bilo 15 otrok. Sprva je še hodil v službo, ko pa sta se jima rodila sinova Niko in Emil, je bilo dela na strmi kmetiji za ostarela Majdina starša

Kandidatke za izbor kmetica leta, v ospredju dobitnica naslova.

(sedaj že oba pokojna) in Majda preveč, zato je leta 1982 službo pustil in se posvetil samo kmetovanju. K temu ga je spodbudilo tudi dejstvo, da se je v teh letih organiziral odkup mleka z vseh hribovskih področij in so se uvedle tudi tako imenovane mlečne proge, kjer je tudi sam sodeloval pri prevozu mleka v dolino. Kmetije so si kar nekako opomogle ter z »mlečnim denarjem« investirale v obnovo gospodarskih poslopij. Pred leti pa je večina kmetij zaradi poostrenih pogojev pri proizvodnji mleka in visokih

ha njiv, na katerih pridelujejo krompir, fižol in buče, na travnih površinah pa krmo za 9 glav goveje živine, od katerih je 5 krav dojilj. Redijo še 3 prašiče za domačo rabo.

Ker je bil dohodek s kmetije vedno zelo majhen, izšolati pa je bilo potrebno oba sinova, se je iz kmetijstva zavaroval samo mož Niko, ki je imel že delovna leta. Majda je tako ostala na moževih ramenih. Vendar srčno upa, da se bo kateri od sinov, ki sta sedaj oba od doma (eden poročen, drugi pri dekletu), vrnil domov kot

ralnem svetu.

S posluhom za novosti v razvoju kmetijstva se je kot dekle vključila v Aktiv mladih zadružnikov, pozneje pa je bila aktivna v upravnem odboru Kmetijske zadruge Slovenj Gradec. V Občini Mislinja je članica Komisije za kmetijstvo in gozdarstvo že v drugem mandatnem obdobju. Odklonila pa je kandidacijo za svetnico v občini Mislinja, kamor sta jo ob zadnjih volitvah snubili dve stranki (SLS in LDS).

Najbolj pa se je v Društvu kmetič Mislinjske doline Majda znanomovala s svojim 8-letnim predsedovanjem (2 mandata po 4 leta), in to od leta 1997 do 2005. Njeno uspešno vodenje je pritegnilo v vrste društva že preko 200 članic. Majda je odprta in vedrega značaja, njen smisel za humor pa vabljiva reklama za dobro obiskane ekskurzije in druga srečanja, ki jih je organiziralo društvo.

Ker že od mladosti zelo rada peče in kuha, skrbi za to, da se redno udeležuje raznih kulinaričnih in drugih tečajev. Svoje znanje in spretnosti s pridom uporablja na raznih razstavah in prireditvah, ko gre za pogostitve ali pa ponudbo kmečkih dobrot.

Tako je na ocenjevanju v okviru Dobrot slovenskih kmetij na Ptuj leta 2003 prejela bronasto priznanje za ekološko pridelano bučno olje.

Kot dekle je bila servirka na 23 ohceti, sedminah, od tega na 2

novih mašah in drugih prireditvah v kraju. Ko se je poročila, je za poroke kuhala na domovih.

Sedaj se kot članica Društva kmetič s ponudbo in prikazom starih običajev predstavlja ob raznih prireditvah v domačih dveh občinah (Mislinja in Mestna občina Slovenj Gradec), kjer bi najbolj izpostavili obisk delegacije iz Japonske in mednarodno konferenco predstavnikov mest glasnikov miru, kamor spada tudi Slovenj Gradec.

Najbolj pa je srečna v zboru ljudskih pevk Bršljanke, ki so ga organizirale članice Društva kmetič Mislinjske doline. Letos imajo za seboj že kar nekaj nastopov.

Majda ima rada rože, zato je letos prejela priznanje za urejeno okolico od TD občine Mislinja. Občina Mislinja pa ji je lansko leto podelila tudi občinsko priznanje bronasti grb občine Mislinja.

Na razpis je prispelo 17 predlogov, ki jih je obravnavala 5-članska komisija v sestavi: 3 članice odborov Zveze kmetič in po 1 predstavnik iz Društva kmečkih žena Kranj in Društva kmetič Brežice.

14. oktobra 2005, dan pred svetovnim dnevom kmetič, je bila v Ljubljani osrednja prireditev in razglasitev kmetice leta 2005. Ta naslov je pripadel Hedviki Kočnik iz Oplotnice.

Majda med kandidatkami za izbor kmetice leta; stoji v zadnji vrsti.

prevoznih stroškov prenehala z oddajo in se preusmerila v rejo krav dojilj.

Leta 1998 se je Majda udeležila začetnega tečaja za ekološko kmetovanje ter svoje znanje nadgrajevala z nadaljevalnimi tečaji s tega področja. Takoj se je vključila v kontrolo ekološkega kmetovanja.

Kmetija meri skupaj 23 ha, od tega je 8 ha kmetijske zemlje in 15 ha gozda. Ker je 3 ha varovalnega nerodovitnega gozda, je od 12 ha samo 25 m³ letnega poseka.

Od kmetijskih površin je 0,5

prevzemnik.

Majdi veliko pomenijo dom, družina, dobri sosedski odnosi ter razumevanje s sorodniki, zato ima tudi veliko prijateljev. Ponosna je na svojega deda, rojenega 1883. leta, ki je bil okrog leta 1930 župan takratne občine Kozjak.

Vselej je pripravljena pomagati sosedu, znancu ali pohodniku, ki ga pot privede mimo njene kmetije.

V prizadevanju za napredek kraja je delovala v Krajevni skupnosti Dolič in v času obnove cerkve sv. Florjana v Župnijskem pasto-

Nastop pevskega zbora »Bršljanke«, ki so spremljale Majdo na zaključno prireditev.

Ekskurzija podeželske mladine

Tekst in fotografije: Danica Onuk, inž. agr.

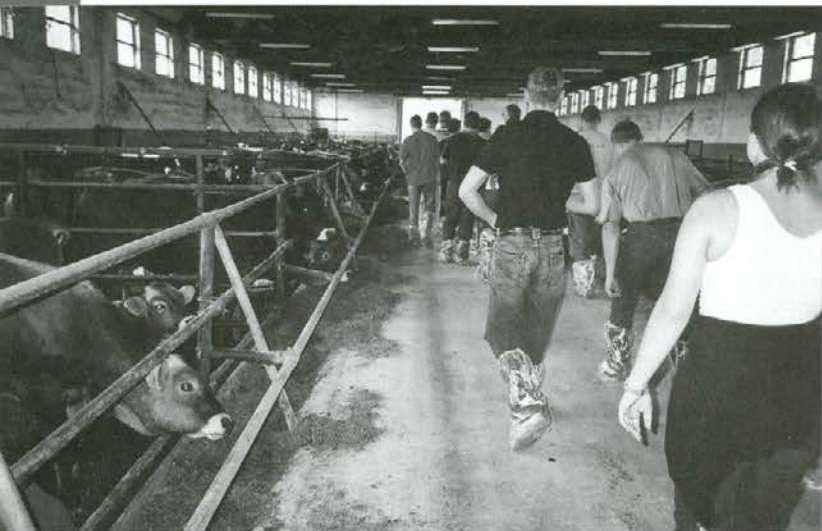
Društvo podeželske mladine Mislinjske doline vsako leto v jeseni za svoje člane organizira strokovno ekskurzijo. Letos smo jo izvedli v soboto,

3. septembra. Lokacije ogledov so bile v Ljubljani, Logatcu, Idriji in v Cerknem.

V Ljubljani smo si pod strokovnim vodstvom Janeza Ja-

kopina najprej ogledali obrate Ljubljanskih mlekarn. Videli smo lahko proces od sprejema mleka preko pasterizacije in sterilizacije, polnjenja mleka v

(šarole) in limousin (limuzin) ter ovc. Po strokovni razlagi g. Čeha in ogledih čred v hlevih in na pašnikih smo se odpravili proti Idriji, kjer smo na poti

Ogled hlevov v Logatcu

Živali na paši

Bolnišnica Franja

embalažo do izdelave jogurtov ter nalaganja palet za transport do trgovin. Ker je ves proces avtomatiziran in robotiziran, smo razen šoferjev, ki dovažajo mleko s terena, srečali le ljudi, ki kontrolirajo računalniško vodeno proizvodnjo. Za nekatere mlajše udeležence ekskurzije je bilo to prvo srečanje s predelavo surovine, ki jo proizvedejo na svoji kmetiji.

Naslednji ogled je veljal Pedagoško-raziskovalnemu centru za živinorejo v Logatcu, kjer se ukvarjajo z vzrejo in testiranjem goveda pasem charolais

v Medvedjem Brdu imeli kosilo na turistični kmetiji Šinkovc.

V Idriji smo si preko multivizije pod vodstvom vodiča ogledali Antonijev rov, muzej nekdanjega aktivnega rudnika živega srebra.

Pozno popoldan smo si z vodičem Cerkljanskega muzeja ogledali še partizansko bolnišnico Franjo.

Pot domov smo nadaljevali po Poljanski dolini proti Škofji Loki, kjer smo se za večerjo ustavili na turistični kmetiji Tavčar pod Starim vrhom.

Borza znanja

e-mail: slovenjgradec@borzaznanja.mss.edus.si

BORZA ZNANJA

SLOVENJ GRADEC
tel. 02 88 38 30

Člani Borze znanja Slovenj Gradec ponujajo:

- znanja angleščine in nemščine,
- znanja slovenščine,
- računovodska znanja,
- znanja matematike,
- znanja kemije in fizike,
- znanja krojenja in šivanja,

- znanja klekljanja,
- znanja kaligrafije,
- pomagajo vam lahko tudi z lektoriranjem in prevajanjem angleščine ter nemščine.

Iščemo pa znanje:

- poslovne angleščine.

Tudi vi lahko brezplačno iščete ali ponudite različna znanja, spretnosti in informacije s pomočjo Borze znanja Slovenj Gradec. Pokličite nas na telefon: 02/ 88 46 402 ali nas obiščite v Javnem zavodu MOCIS na Partizanski 16 v Slovenj Gradcu. Prijazno vabljeni!

Razstava ob svetovnem dnevu kmetic

Tekst in foto: Danica Onuk, inž. agr.

15. oktobra praznujejo kmetice svoj dan. Da bi ga čim lepše obeležile, so članice Društva kmetic Mislinjske doline na ta dan pripravile razstavo, s katero bi širši javnosti predstavile delo kmečke žene. Za lokacijo razstave so z veseljem sprejele ponudbo in pomoč Vrtnega centra Jehart v Šmartnem. Članice Društva kmetic so vsebinsko zasnovale kulinarično razstavo, člani Sadjarskega društva Lesnika pa razstavo

starih sort jabolk in hrušk. Ker pa je 16. oktober svetovni dan hrane, se nam je pri organizaciji in promociji razstav pridružil še Zavod za zdravstveno varstvo Ravne. Ob otvoritvi razstave je bila organizirana krajša kulturna prireditev, kjer je nastopil tudi pevski zbor Društva kmetic Mislinjske doline Bršljanke. Za promocijo in prodajo svojih izdelkov so poleg obeh društev poskrbele tudi naše kmetije.

Nastop Bršljanek ob otvoritvi prireditve

Kulinarična razstava

Razstava sadja

Kmečki običaji

Jože Urbanc

Predstavitve starih obrti so si ogledali tudi mestni funkcionarji. Z leve: Jože Jeromel – podžupan MO Slovenj Gradec, Viktor Robnik – župan občine Mislinja, Vinko Lenart – predsednik društva, Matjaž Zanoškar – župan MO Slovenj Gradec, Edo Turičnik – poveljnik gasilskega društva, Peter Kolar – kovač iz Raduš, Janez Lenart – kmet iz Raduš, Anton Ažnoh – kmet z Gmajne.

Društvo lastnikov gozdov Mislinjske doline se je ob prazniku Mestne občine Slovenj Gradec predstavilo s starimi obrtniškimi pripomočki in napravami. Izdelovanje raznih kmečkih obrtniških izdelkov so prikazali na parkirišču pred upravno stavbo.

Janko Ošlovnik ob starodavnem kovaškem mehu.

Velik uspeh koroških čebelarjev

Janez Bauer

V mesecu oktobru je potekalo že sedmo mednarodno ocenjevanje medu v Semiču. Navkljub slabi medeni letini je na ocenjevanje prišlo 321

in sin iz Spodnjega Razborja, člana čebelarkega društva Slovenj Gradec-Mislinja. Dani že drugo leto zapored, oče Ivan pa letos prvič. Čebelarjenje v

delovne obveznosti ne omogočajo večjega udejstvovanja v čebelarstvu, je za svoj gozdni med dobil zlato medaljo. To dokazuje, da lahko z veliko ljubeznijo do čebel in s strokovnim znanjem vsak čebelar pridelava vrhunski med.

Za smrekov med sem zlato medaljo prejel Janez Bauer, predsednik Čebelarkega društva Slovenj Gradec-Mislinja. Na tem ocenjevanju sodelujem že vrsto let in tudi letošnja zlata medalja mi pomeni samo potrditev pravilno načrtane smeri v pridobivanje medu vrhunske kvalitete.

Najbolje se je odrezal Dominik Žvikart iz Dravč, član čebelarkega društva Muta-Vuzenica. Za svoj gozdni med je dobil zlato medaljo. Poleg tega je bil njegov med najbolje ocenjen v kategoriji gozdnega medu in je kot prvak sorte dobil pokal, veliko kristalno vazo steklarne Rogaška. Nadalje je bil njegov med najbolje ocenjen med na tekmovanju. Zasedel je prvo mesto v absolutni kategoriji vseh vzorcev medu in tako postal državni prvak za leto 2005. Za ta vrhunski med je dobil zlato koš, plaketo iz zlata, ki so jo ročno izdelali v zlatarni Celje. Pri Žvikartu je čebelarjenje v rodu, Dominik se s čebelami ukvarja že od malega. Sedaj čebelarji s 50 čebeljimi družinami

in naziv državnega prvaka za najboljši letošnji med mu je potrditev za uspešno in kvaliteten delo v čebelarstvu.

Vse te medalje in priznanja dokazujejo, da čebelarji res skrbimo za potrošnika in da mu nudimo tisto najboljšo, kar nam ponuja narava. To je med vrhunske kvalitete. Nismo zastoj opozarjali, da pri nas nabirajo čebele najboljši med na svetu. To se je sedaj tudi pokazalo in vsak, ki kupi med pri domačem čebelarju, je lahko ponosen na to, da je v kozarčku odnesel domov res nekaj najboljšega, kar nam ponuja narava.

Levo: Janez Bauer, desno Matjaž Zanoškar s priznanji za najboljši med

vzorcev medu iz sedmih držav, tudi iz Švice in Švedske. Na zaključni prireditvi v Semiču, ki je bila 22. oktobra, so bile podeljene medalje in pokali za najboljše ocenjene vrste medu.

Tega ocenjevanja se je udeležilo pet koroških čebelarjev. Poslali smo gozdni in smrekov med in zanj vsi dobili zlate medalje. Zlati medalji za gozdni med sta dobila Ivan in Dani Šmon, oče

Velunjskem grabnu ima že dolgoletno tradicijo in pri Šmonu sedaj čebelarijo s 50 čebeljimi družinami. Pozna se dolgoletno strokovno delo in skrb za čebele, ki jih pri Šmonu negujejo iz roda v rod.

Prijetno nas je presenetil župan Mestne občine Slovenj Gradec g. Matjaž Zanoškar, prav tako član čebelarkega društva Slovenj Gradec-Mislinja. Čeprav je samo ljubiteljski čebelar, saj mu

Dominik Žvikart, pridelovalec najboljšega slovenskega medu

Ptičja gripa (aviarna influenza)

Martina Sušec, dr. med. vet., VP Slovenj Gradec

Aviarna influenza je zelo nalezljivo virusno obolenje perutnine (kokoši, purani, noji, pegatke), vodne perutnine in divjih ptic selivk. Za povzročitelja je značilno, da spada v skupino virusov, ki pri ljudeh povzročajo gripozna obolenja. Stopnja obolenja je odvisna od patogenosti virusa, vrste in starosti ptic ter dejavnikov okolja. Smrtonosno obliko ptičje gripe povzroča virus H5N1.

Bolezen se je v zadnjem času zelo razširila, povzročila števil-

ne pogine domače perutnine in že tudi zahtevala smrtno žrtve pri ljudeh. Virus so potrdili v jugovzhodni ter centralni Aziji, Rusiji, Turčiji, Romuniji, Grčiji in na Hrvaškem.

Gostitelji virusa (rezervoar) so divje ptice, ki pa same praviloma ne poginejo, ter prašiči in konji. Virus se nahaja v slini, nosnem izcedku ter blatu. Bolezen se prenaša z neposrednim stikom z obolelimi živalmi, preko iztrebkov, okuženih predmetov, jajc, vode in krme.

Virus uniči visoka temperatura (56o C v 3 urah ali 60o C v 30 minutah) oziroma dezinfekcijska sredstva, kot sta npr. formalin in jod. Virus pri nizkih temperaturah preživi v iztrebkih več mesecev, v vodi pri 22o C do 4 dni in več kot 30 dni pri 0o C.

Obolenje, ki mu strokovno pravimo tudi klasična kokošja kuga, se kaže v dveh oblikah:

1. blaga – nizko patogena AI (blaga obolenja dihal,

padec nesnosti, nasršeno perje, živčne motnje, slepota),

2. huda – visoko patogena AI (povišana temperatura, depresija, padec apetita in nesnosti, živčne motnje, oteklina vratu, modro obarvanje (cianoza) kože podbradkov, rože in kože nog, izcedek iz oči, kihanje, kašljanje, sivozelena krvava driska, pogin živali).

Inkubacijska doba (čas od okužbe do pojava prvih znakov bolezni) je zelo kratka. Le nekaj ur pa tja do tri dni pri posamezn-

nih pticah in do par tednov, da se razširi po celi jati.

Virusi z nizko patogenostjo se lahko spremenijo (mutirajo) v zelo patogene, ko so nekaj časa prisotni v populaciji perutnine. V dveh dneh lahko pogine 100 % živali. Bolezen se ne zdravi, ampak se po zakonu zatira. To pomeni, da se vse okužene in okužbi izpostavljene ptice hitro pokonča, ustrezno odstrani mrhovine, opravi dezinfekcijo in razglasi karanteno (tri- in desetkilometrski pas).

Območja, kjer velja zapora, so označena temno.

Vurs je ob potrditvi nevarnega virusa na Hrvaškem razširil območja v Sloveniji z izrazitim tveganjem, kjer veljajo ukrepi pred ptičjo gripo.

Območje z izrazitim tveganjem je območje Republike Slovenije, razen:

- območja, ki ga omejuje cesta, ki poteka od mejnega prehoda Rožna dolina prek Nove Gorice, Trnovega, Lokev, Predmeje, Cola, Kalc, Logatca, Vrhnike, Horjula, Gorenje vasi, Škofje

Loke, Železnikov, Zgornje Sorice do Bohinjske Bistrice, železniška proga od Bohinjske Bistrice do Jesenic in cesta od Jesenic do mejnega prehoda Karavanke ter na severu državna meja z Avstrijo in na zahodu državna meja z Italijo;

- območja, ki ga omejuje cesta, ki poteka od Prevalj prek Raven na Koroškem, Slovenj Gradca, Mislinje, Velenja, Polzele,

po avtocesti do Domžal, prek Trzina, do Mengša, Šenčurja, Naklega, Golnika in Tržiča do mejnega prehoda Ljubelj ter na severu državna meja z Avstrijo.

Na teh območjih se izvajajo naslednji ukrepi:

- prepoved gojenja perutnine in drugih ptic iz ujetništva na prostem;

- zaščita vodnih zajetij, kjer se

zadržuje domača perutnina, pred divjimi pticami;

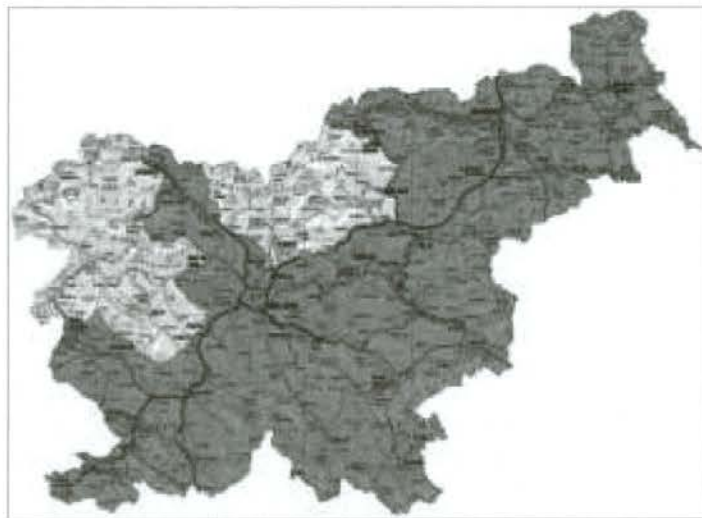
- prekuhavanje vode za napajanje perutnine, če se za napajanje uporablja površinska voda, do katere imajo dostop divje ptice;

- prepoved uporabe domače perutnine kot vabe za privabljanje divjih ptic.

Na celotnem ozemlju Republike Slovenije je prepovedano zbiranje perutnine in drugih ptic ter ptic, gojenih v ujetništvu, na trgih, predstavah, razstavah in kulturnih prireditvah.

Rejcem na drugih območjih Republike Slovenije priporočajo, da prav tako upoštevajo ukrepe, ki veljajo na območju z večjim tveganjem.

Priporočila potrošnikom glede uživanja živil perutninskega izvora: strokovnjaki iz Bruslja zagotavljajo, da uživanje perutninskega mesa in jajc ni nevarno, v kolikor upoštevamo, da je treba meso in jajca prekuhati oziroma prepeči, saj se virus s toplotno obdelavo uniči.

Območja, kjer velja zapora, so označena s temnejšo. Foto: Vurs

Voda

Matej Ivartnik, ZZV Ravne

Zdrava in kakovostna pitna voda v ustreznih količinah ima pomembno vlogo v človekovem življenju. Z naraščajočim onesnaževanjem okolja se njena kvaliteta manjša in vsako leto je na razpolago manj kakovostne pitne vode. Na velikih sistemih za oskrbo s pitno vodo so potrebni vedno novi ukrepi za izboljšanje kakovosti vode, pri individualni oskrbi pa je glavni problem njeno pomanjkanje v sušnih obdobjih in iskanje novih ustreznih virov.

Ko govorimo o kakovostni pitni vodi, mislimo predvsem vodo, katere pitje ne predstavlja tveganja za zdravje uporabnikov in je ni potrebno dodatno čistiti. Kdaj lahko rečemo, da je voda takšne kakovosti? Nekaj nam da vedeti že sam izgled vode, ki mora biti bistra, brez barve in vonja. Pomaga nam tudi opazovanje vodnih virov. Bolj

kakovostna je navadno voda, ki priteče iz globine in teče enakomerno brez hitrih sprememb v pretokih v času padavin. Poleg tega si pomagamo tudi z laboratorijskimi preskusi vzorcev vode. Z njimi iščemo najbolj tipična tveganja v vodi za zdravje uporabnikov. Ta tveganja so največkrat posledica človekove dejavnosti in v tesni povezavi z zaledjem vodnega vira. V osnovi delimo tveganja na:

- mikrobiološka: bakterije, glive, plesni;
- kemijska: pesticidi, težke kovine, dušikove soli, razne kemikalije;
- fizikalna: drobcji peska, zemlje, stekla ...

Čeprav je možno v vodi najti praktično vsako snov in izmeriti tudi radioaktivnost vode, se redne preiskave omejujejo na sorazmerno malo število parametrov. Preiskave so namreč lahko zelo dolgotrajne in

drage. To je še najbolj vidno pri kemijskih preiskavah, kjer se pojavlja mnogo različnih tveganj. V praksi se je potrebno osredotočiti na najbolj smiselne preiskave. V vodi se najbolj pogosto pojavljajo mikrobiološka tveganja, zato se najpogosteje izvajajo tudi mikrobiološke preiskave. Tudi te so usmerjene na mikroorganizme, ki so v blatu ljudi in toplokrvnih živali prisotni v velikem številu, in na metode detekcije, ki so sorazmerno enostavne.

Uporaba normalne črevesne flore kot indikatorjev fekalnega onesnaženja namesto direktnega ugotavljanja patogenov je splošno sprejeta doktrina pri ocenjevanju mikrobiološke kakovosti vode. Kot najprimernejša indikatorja fekalnega onesnaženja sta se pokazala E.coli in koliformne bakterije. Tudi to nista idealna pokazatelja onesnaženja vode, vendar

boljših v praksi ni.

Kadar želimo vedeti le najbolj osnovne podatke kakovosti vode, si lahko pomagamo tudi z raznimi testi. Eden takšnih testov je tudi indikatorski test mikrobiološke kakovosti vode HACH, ki ga uporabljamo na ZZV Ravne. Gre za kvalitativni test na prisotnost koliformnih bakterij in bakterij E.coli. Po domače povedano, s testom ugotavljamo, če je voda onesnažena z bakterijami iz okolja in/ali fekalnimi bakterijami. Test je sicer manj natančen od standardiziranih laboratorijskih preiskav vode, zato pa precej hitrejši in cenejši, ponudi pa tudi osnovno informacijo o tem, kakšno vodo pijemo. Pri uporabi vode iz lastnih virov si zapletenih in dragih preiskav vode navadno ne moremo privoščiti in v takšnih primerih so hitri testi še toliko bolj dobrodošli.

Ni zdravja brez duševnega zdravja

Marijana Kašnik Janet v sodelovanju s strokovnimi sodelavkami vrtca Radlje, Šentjanž ter osnovne šole in vrtca Muta

Svetovno združenje za duševno zdravje že od leta 1992 obeleži 10. oktober kot Svetovni dan duševnega zdravja. Namen tega dneva je promocija duševnega zdravja in vrednot, ki ga vsebinsko opredeljujejo, ter zmanjševanje stereotipov in predsodkov o duševnem zdravju in duševni bolezni. Moto letošnjega dneva duševnega zdravja je **duševno in fizično zdravje skozi vsa življenjska obdobja**. Obravnava več tem, ki zajemajo vsa človekova življenjska obdobja od nosečnosti in materinstva, rojstva, otroštva, adolescence do odraslosti in starosti.

Na Zavodu za zdravstveno varstvo Ravne smo se odločili, da med vsemi življenjskimi obdobji izpostavimo le dve: obdobje zgodnjega otroštva in obdobje zrele starosti. Raziskave kažejo, da je za sodobno družbo značilna ločitev med generacijami, še posebno med prvo in tretjo. Zaradi vse pogostejše odtujenosti starostnikov se izgublja dragocena medgeneracijska povezava in izmenjava življenjskih izkušenj. Starejši

izgubljajo voljo do življenja, hitreje obolevajo, postajajo depresivni in se včasih sprašujejo o smislu življenja. Dejstvo je, da so lahko stari starši pomembni vzgojitelji in prenašalci mnogih spominov ter družinskih vrednot. Bogastvo izkušenj in modrost življenja sta dragocenosti, ki jih lahko podarijo mlajšim generacijam. Po drugi strani pa so otroci in mladostniki pravi vreci vedrine in energije za stare starše.

V akciji, ki je potekala od 4. do 11. oktobra, so sodelovali predvsem vrtci, pa tudi osnovne in srednje šole. V tednu od 4. do 7. oktobra so otroci risali in izdelovali majhna darila, ki so jih v naslednjem tednu podarili svojim babicam, dedkom, prababicam, pradedkom. Nekateri so obiskali starejše občane v svojem kraju in jim poleg simboličnih daril prinesli tudi toplino in lepa sporočila. Osnovne in srednje šole so sodelovale v okviru svojih programov; od pogovorov pri razrednih urah ali drugih predmetih, obvestil po šolskem radiu kot tudi z raznimi pisnimi in likovnimi izdelki.

Nekaj utrinkov in misli sodelujočih

Strokovne delavke vrtca in šole Muta:

"V vrtcu in v šoli na Muti smo se v preteklem tednu na razrednih urah veliko pogovarjali o dedkih in babicah, kaj otroci oz. učenci cenijo pri njih, kdaj jih pokličejo na pomoč, kako jim vračajo dobroto ... Svojo

ljubezen do starih staršev oz. spoštovanje do starejših sploh so izkazali tudi z drobnimi darilci, ki so jih izdelali sami in so jih odnesli domov".

Strokovne delavke vrtca Radlje:

"Nič lepšega ni, kot pogledati velike, žareče otroške oči. Kaj se dogaja? Pri nas se imamo lepo, plešemo, pojemo in se igramo. Dedek g. Martini igra na harmoniko, babica poje, deklice se vrtijo v krogu, fantje pa so se pridružili muzikantu in igrajo na male glasbene instrumente. Podobna druženja bodo vedno dobrodošla v našem vrtcu.

Čas preživimo v sproščenem vzdušju z ljudmi, ki jih imamo radi in v naše življenje prinašajo veselje in smeh. Bodimo sproščeni in brezskrbni. Razvajamo svojo dušo in telo. Široko odprimo vrata vsemu, kar bo pripomoglo k našemu zdravju. To je bilo vabilo babici, ki nas je obiskala v našem vrtcu. Vso dopoldne se je igrala z otroki. Nestrpno smo pričakovali obisk. Ko nam je babica pripovedovala, pela, so jo naše oči ves čas spremljale. Otroci so bili umirjeni, vztrajni, zgovorni, ko jih je spraševala o njihovih izkušnjah. Bili so polni zanimanja, pričakovanj, uživali so, ko jim je pripovedovale stare pripovedke, pela pesmice in jih učila o starih običajih in življenju v preteklem stoletju.

Skupaj smo izdelali punčko iz cunj, komaj so čakali, da jo bodo lahko pestovali. Dali so ji ime Tinka. Tudi sama sem se

danes počutila mirno, sproščeno; to so trenutki, ko skupaj s starimi ljudmi tudi sami upošasnimo korak. In prav je tako. Dan je bil zanimiv in drugačen od našega »modernega« dneva v vrtcu".

Strokovne delavke vrtca Šentjanž:

"Ko smo prejeli povabilo ZZV Ravne, nam ni bilo potrebno veliko spodbude, da smo se odločili za sodelovanje v akciji ob Svetovnem dnevu duševnega zdravja. V akcijo smo se vključili tako, da smo se povezali z domom starejših občanov – Dom sv. Eme, ki deluje v našem kraju. Po predhodnem dogovoru o datumu smo vsi otroci iz naše enote vrtca (v enoti Šentjanž sta dva oddelka otrok) odšli k starejšim občanom. Zapeli smo jim tri pesmi in predstavili eno deklamacijo. Vsi varovanci, ki so fizično tako močni, da so se lahko udeležili našega obiska, so bili zelo zadovoljni. Nagradili so nas z močnim aplavzom. Otroci so vsakemu posamezniku in tudi vodstvu doma izročili darilce, ki so ga izdelali v vrtcu. V znak zahvale so nas v veliko zadovoljstvo otrok lepo pogostili.

V vrtcu smo narisali tudi risbice, ki smo jih zvili s trakom z mislijo: »Radost, ki jo s kom deliš, je dvojna radost!« Te risbice smo vsi skupaj odnesli starejšim občanom, katerih otroci ne obiskujejo vrtca. Prav vsi vaščani so bili risbic zelo veseli. Mislimo, da bi lahko podobne akcije ponovili večkrat, saj

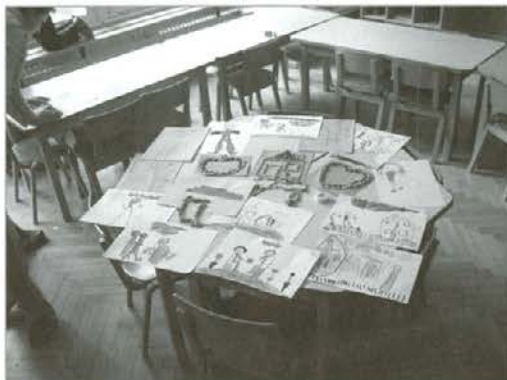
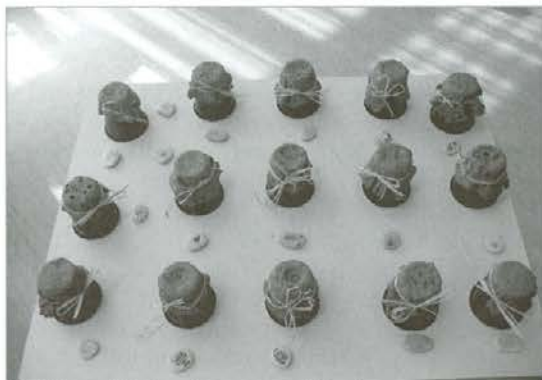
Profesor dr. Jože Ramovž iz Inštituta Antona Trstenjaka je v knjigi *Kakovostna starost* zapisal zlato pravilo za zdrav osebni in socialni razvoj ter kakovostno povezanost in solidarnost med generacijami v družbi, ki se glasi:

"V vsakem obdobju življenja mora človek poskrbeti, da je intenzivno osebno povezan z vsaj enim pozitivno usmerjenim človekom iz vsake generacije: z enim mladim, enim srednjih let in enim starim. Biti osebno povezan pomeni, da z njim vsaj eno uro tedensko komunicira na ravni osebnega človeškega doživljanja in izkušnje; torej ne samo na ravni splošnih, intelektualnih, delovnih ali drugih brezosebnih vsebin. Pozitivna usmerjenost v odnosu pomeni, da je pri komunikaciji pet dobrih, spodbudnih ali pozitivnih vsebin na eno slabo".

smo vse vzgojiteljice v našem vrtcu mnenja, da lahko tudi majhne pozornosti polepšajo še tako turoben jesenski dan".

Najhujši greh proti sočloveku ni sovražiti ga, marveč biti brezbržen do njega; to je bistvo okrutnosti.

George Bernard Shaw

Srečanje sošolcev

V Doliču pri Mislinji so se srečali sošolci, ki so pred petdesetimi leti gulili šolske klopi na Paškem Kozjaku. Medse so povabili tudi tedanje učitelje.

Marjetka Keršič Svetel - naravovarstvenica

Martina Cigler, abs. agr.

Srečali sva se nekega lepega jesenskega dne v Ljubljani, ker nama od ekošafete, na kateri je bila Marjetka gostja, nekako ni uspelo uskladiti termina in kraja, da bi se srečali kako drugače. Tudi tokrat ni šlo brez ovir, avto sem imela namreč tiste dni v popravilu, vsi znanci pa kup opravkov, zaradi katerih

želja še ni otrdel. Komaj pa sem pričakovala trenutek, ko bom zopet videla Marjetko, saj je zelo zanimiva in naravna oseba in to kljub temu, da je rojena Ljubljankanka in da je pravzaprav otrok mesta. Kraj srečanja je bil »nameniti« Maximarket, kamor smo že kot osnovnošolci radi zahajali, kadar smo imeli kakšno ekskurzijo, ter se veselo vozili po tekočih stopnicah, ki so se v naših krajih pričele pojavljati vsaj deset let pozneje, v veliko primerih pa jih trgovski centri še danes nimajo. Prednost mesta je torej brezosebnost in predmetnost posameznika ter tehnologija, prednost podeželja pa je pridih domačnosti, družabnosti ...

Spraševala sem se, le kako bo Marjetka delovala na »domačem« terenu, pri nas je namreč bila zelo sproščena in komunikativna, odprta in preprosta – karizmatična. In ko sem jo zagledala, sem vedela, da je ista; prišla je nasmejana, s šarmantnimi »poprčki« v laseh, oblečena v športnem stilu. Med iskanjem primerne lokacije sva najprej prislonili najini zadnjici na klop v parku Zvezda, kjer mi je Marjetka pokazala stavbo nekdanje plesne dvorane, ki je žal niso ohranili do danes, lahko bi bila namreč lep spomenik na obdobje t. i. jare gospode v Ljubljani v tistih predvojnih časih.

V Maksiju so nama prostor zasedli naši vrli parlamentarci, ki ob »kafetku« vsakdanjem verjetno premlevajo o bodočnosti nas Slovencev ... Usidrali sva se na vrhu Name in ob čaju ter prijetnem razgledu na mesto nama je stekel pogovor.

Marjetka, prosila vas bi, da nam poveste vašo »zgodovino« oz. kdo je zakrivil, da ste izbrali takšno izobrazbo ter postali svobodnjakinja?

Marjetka: Na to lahko odgovorim samo takole, da sem že vse življenje radovedna, kar pomeni, da me zanimajo različne

stvari, ampak le na videz različne, v bistvu pa imajo isto temo, in sicer bivanje ter vpliv narave na življenje človeka ter tako tudi vpliv človeka na naravo – razumevanje narave ter odnos ljudi do okolja. Zaradi tega tudi ni prav nič čudnega, da sem se zanimala za različne stroke in stvari. Za mojo radovednost pa so glavni »krivci« starši.

Kadar omenjate starše, vam igra nasmeh na obrazu. Ali so se že starši ukvarjali s kakšno od podobnih strok, ki je kasneje tako zaznamovala vašo poklicno pot?

Marjetka: Bila sem zelo srečen otrok, imela sem krasno družino, lahko rečem, da skoraj malo čudaško, saj je bilo v družini veliko umetnikov in izobražencev, ki so imeli svojo stroko blazno radi; oče je bil kipar in alpinist, gorski reševalec in smučarski učitelj, mama pa je bila gledališka igralka, navdušena etnologinja ter prav tako alpinistka, zaljubljena v hribe, in tako se ta ljubezen do gora širi iz roda v rod. Moj pradedek je bil že v času Avstro-Ogrske geometer in je meril slovenske gore ter risal tiste stare zemljevide naših hribov in vsa družina je kljub temu, da smo meščani, živela in preživljala veliko časa v naravi.

Veliko reči ste doživeli že kot otrok in tako že v najrosnejših letih pridobili veliko izkušenj ter smernic za vaš poklic. Ali vam je kakšen »utrinek« iz otroških dni ostal posebej v spominu?

Marjetka: Največja sreča mojih otroških let je bila, da sem kar nekaj poletij preživela s pastirji na Golški planini in pasla krave oziroma, ker sem bila »ta mala«, sem se bolj »učila« krave past (smeh). Pastirji, ki so takrat bili na Golški planini, so bili še tista stara generacija in so poznali vse skrivnosti in modrosti o sožitju z gorsko naravo ter o negi in ravnanju z

živino kljub temu, da niso imeli bog ve kakšne izobrazbe (včasih možnosti, da bi se vsi šolali ni bilo veliko), so pa premogli veliko izkustvenega znanja in v mojih očeh so imeli oziroma imajo ti ljudje ravno toliko veljave kot kakšen moj zelo spoštovan vredni univerzitetni profesor. Njihovo znanje pa se seveda od znanja z univerz razlikuje, saj je šlo pri teh ljudeh bolj za tisočletne izkušnje v smislu odnosa do okolja in do sveta.

Tako ste že kot predšolski otrok osvojili veliko znanja, kako pa ste se počutili pri vstopu v šolo in guljenju šolskih klopi?

Marjetka: Moj začetek obiskovanja osnovne šole se mi je zdel ena najhujših stvari, ki se ti lahko v življenju pripetijo, počutila sem se ravno tako kot Indijanec, ki ga vtaknejo v zapor – ujetnik, če se lahko tako izrazim (smeh). Namesto vselega pohajkovanja po hribih sem morala sedeti v šolskem razredu z rokami na hrbtu ter poslušati stvari, ki so se meni pa že zdele popolnoma jasne, kot npr. kaj je drevo, kaj je rožica ...

Na koncu sem zaradi neke vrste telesnega zloma pristala celo v bolnišnici. Ampak ko sem to prerasla, sem ugotovila, da šola pravzaprav ni tako neumnost, že zaradi tega, ker sem se okužila z branjem knjig in tako sem navsezadnje tudi v šolo začela zahajati z veseljem. Rada sem imela znanje, pravzaprav vse predmete razen matematike, v katero pa se nisem nikoli zaljubila (smeh). Zaradi tega sem imela pogoste nočne more, v katerih nikoli nisem ničesar prav izračunala (smeh). To mi še danes predstavlja težavo, sploh pri pisanju davčnih napovedi; tam moraš biti namreč zelo natančen, jaz pa se vsako leto zmotim (smeh). Šalo na stran; po osnovni šoli sem obiskovala gimnazijo Ivana Cankarja v Ljubljani, ki je sodila med klasične gimnazije

niso našli časa zame. Obveljal je torej zopet izrek, zanesi se nase oz. pomagaj si sam in bog ti bo pomagal. In ker termina nisem želela zopet predstaviti, sem se pač trdno odločila, da v Ljubljano grem, pa če kar poletim. Krila mi sicer niso zrasla, sem pa preizkusila, ali bom uspela priti v Ljubljano na »avtoštop«. Lahko bi sicer šla na avtobus, vendar me je misel na dokaj počasno cijazenje odvrnila od tega. Na moje veliko veselje sem bila v Ljubljani ravno, ko se je pričelo mesto prebujati. Skupine ljudi brez nasmehov na obrazu so se mi zazdele kot gruče robotov in tako sem se med hitenjem integrirala mednje. Ko sem hitela proti dogovorjenemu mestu, sem pomislila, kakšno srečo imam, da nasmeh z obrazov ljudi s pode-

z latinščino. Na tej šoli pa je bilo dobro tudi to, da smo imeli v tretjem in četrtem letniku izbirne predmete in ker me je zanimalo naravoslovje, sem izbrala to smer, saj sem resno razmišljala, da bi za nadaljnji študij izbrala medicino ali pa biologijo. Za medicino so takrat zahtevali odlične ocene iz matematike. Ker pa je bila, na žalost, matematika vedno »rak rana« mojih spričeval, je ta študij padel v vodo. Tako sem se potem vpisala kar na dve smeri hkrati, in sicer na biologijo in na Filozofsko fakulteto na oddelku za zgodovino in etnologijo. Zaradi različnosti tem ter celega kupa ostalih interesov, med drugim sem se ukvarjala še z modernim plesom – baletom, katerega sem nekaj časa tudi poučevala, s potapljanjem, hribi ter še z mnogo stvarmi, sem morala opustiti eno od smeri študija in tako sem opustila biologijo. Temu je pripomoglo tudi to, ko je bilo treba na eni od vaj secirati živo žabo, kar pa mi seveda še na misel ni prišlo. Kaj takega se mi upira že zaradi tega, ker ne maram poizkusov na živalih ter ubijanja živali za učne namene, saj je že v vsaki strokovni knjigi dovolj slik, ki pokažejo, kaj je v notranjosti živali. Dejstva, da bi morala na vajah ubiti žabo, nekako nisem uspela »prebaviti« in tako sem pač pustila študij biologije. Diplomirala sem iz zgodovine in etnologije na Filozofski fakulteti.

Marjetka, ljudje se še vedno z veseljem spominjajo vaše oddaje z naslovom Gore in ljudje in prav televizija je usodno znamenala tudi vašo poklicno pot, pa vas bi prosila, da nam poveste kaj o samih začetkih vašega dela ter vsem ostalem, kar vas je pri tem delu doletelo.

Marjetka: O moji prisotnosti na televiziji in ostalih dejavnostih bi rekla, da sem ravno tako kot vsak študent želela zaslužiti nekaj denarja in tako sem se preizkušala v različnih poklicih; npr. kot zemeljska stewardesa na letališču – zemeljska pomeni, da spremljaš potnike od letališča do vstopa na letalo, delala sem kot »tršica« v varstvu v prvem razredu,

kar je bilo zelo zabavno, kot sem omenila že prej, sem učila moderni ples in se ukvarjala z vodenjem in povezovanjem prireditvev. Sodelovala sem celo z nekaj oktetom, s katerimi smo koncertirali po Sloveniji, in sicer z Ljubljanskim oktetom, Ribniškim oktetom ter Koroškim oktetom.

Takrat se je na televiziji pojavil nekakšen razpis za nove voditelje. V želji, da nekaj zaslužim, sem se prijavila na tisto avdicijo, za katero se je kasneje izkazalo, da ni bila mišljena le kot avdicija za voditelje, ampak so iskali ljudi, ki bi se hoteli resno ukvarjati s televizijo. Seveda je pri tem tako, da te televizija »začara« in lahko postane to nevarno, ravno tako kot teater, pa ne le v smislu, da bi človek imel veselje nastopati. Do tega jaz osebno nikoli v življenju nisem imela odnosa, saj sem praktično nastopala vse svoje življenje. Mama je bila gledališka igralka in kadar nismo bili v hribih, sem preživljala čas v zaodru mestnega gledališča, ker tudi v vrtec nikoli v življenju nisem hodila. Gledališče je bilo zame čudovit, čaroben svet, ko pa sem odrasčala, sem spoznala, da tovrstno delo ni nobena romantika, saj sem bila vseskozi priča, kako moja mama gara in kako trdo je v resnici to delo. In tako tudi delo v smislu nastopanja ali pojavljanja v medijih sploh ni kakšen blišč, ampak je zelo resno delo in kdor misli, da se pri tem tako rekoč samo »afne brije« se bridko moti (smeh). Delo na televiziji me je pritegnilo zaradi tega, ker imaš preko ekrana možnost ljudem kaj lepega povedati, pravzaprav lahko v njihove dnevne sobe pripelješ slona, leva, puščavo, hribe, vihar, vodni svet ter mikroskopsko majhne stvari. Tako me je pravzaprav začarala ta možnost pripovedovanja zgodb preko televizije. Na srečo sem imela možnost izobraževati se iz filmske režije, iz televizijske režije ter ostalih medijskih znanosti pri odličnih profesorjih z Akademije za gledališče, radio, film in televizijo. Predvsem se z veseljem spominjam zdaj že upokojenega profesorja Franca Žižka in sedanjega predstojnika oddelka za televizijo Igorja Koširja. Pa sem tudi sama

zelo radovedna in sem tako tudi nekaj odnesla od tega izobraževanja. Zasluge pa gredo tudi Ani Mlakarjevi, ki nas je posebej učila slovenskega govorjenja in je imela tudi sama zelo spoštljiv odnos do slovenskega jezika. Tako sem na televiziji ostala kar celih 17 let, od tega sem 10 let delala oddajo o gorah, kar je prineslo tudi mnogo nagrad, zlasti v tujini. Delo na televiziji pa se je v letih mojega službovanja zelo spreminjalo; vsaj jaz sem ga tako doživljala, ko se je iz začetnega medsebojnega timskega dela in navdušenja nad ustvarjanjem dobre oddaje postopoma začelo dogajati to, da smo se odtujevali, posamezniki so se začeli bati za svoja delovna mesta, odnosi so se skrhali ali zaostri, in tako mi je čez nekaj časa postalo jasno, da zame na televiziji ni več prostora oz. tam nimam več kaj iskati in sem leta 2002 dala odpoved. Da pa se ne bi preveč predajala žalovanju, sem se odzvala povabilu s Kitajske ter za tri mesece tja tudi odpotovala. Tam je bila organizirana delavnica v sklopu univerze v Con Mingu, preučevali pa smo gorsko ljudstvo, ki živi v hribih v Junanu in se imenuje Hani. To so zelo posebni ljudje, živijo čisto po svoje v hribih, ki so jih povsem predrugačili in jih spremenili v terasasta polja. Takšen način seveda zahteva ogromno znanja in dela. Pred časom so ljudi, ki so to že znali, postrelili. In tako smo se zbrali predstavniki z vsega sveta in to gorsko ljudstvo in se na tej delavnici drug od drugega učili večini, ki so jih znali njihovi predniki.

Po odhodu s televizije sem dobila status samostojnega delavca v kulturi – samostojnega novinarja, hkrati pa končujem magistrski študij iz varstva naravno-kulturne dediščine, ki se je, žal, zavlekel zaradi t. i. viharjev v mojem življenju; najbolj me je prizadela zelo huda bolezen mojega očeta in potem tudi njegova smrt. Varstvo naravno-kulturne dediščine pa me seveda zelo zanima in še naprej bom radovedna na tem področju. Predvsem se ukvarjam z gorskimi okolji, z naravno dediščino gorskih okolij, predavam naravno in kulturno dediš-

čino v turizmu in se ukvarjam z interpretacijo naravno-kulturne dediščine, kar je pravzaprav povezano z novinarskim delom v smislu približevanja kulturne dediščine ljudem, skratka, kako jih očarati, sodelujem pa tudi z nekaj nevladnimi mednarodnimi organizacijami, ki skušajo ohranjati to naravno kulturno dediščino, in sicer so to AISENO-va komisija za medije in izobraževanje, CIPRA in Mountain Wilderness Internacionalne, kjer sem tudi generalna sekretarka slovenskega dela, ki pa se ukvarja predvsem z ohranjanjem divjine v gorah. Pravzaprav sem srečna, da lahko počnem stvari, ki me veselijo, me zanimajo in so mi vedno znova izziv.

Marjetka, iz vsega srca ste predani stroki in poklicu, ogromno ste že naredili na vaši poklicni poti in videti je, da neustavljivo energijo jemljete prav iz dela, pa nam povejte kaj po odhodu s televizije najpogosteje počnete?

Marjetka: Kot sem omenila, sem aktivna na področju ohranjanja naravno-kulturne dediščine, predvsem naravne, ki ni tak problem sam po sebi kot ohranjanje kulture. Največji problem je ohraniti nas ljudi kot človeško vrsto z našim načinom življenja ter naravo, brez katere pa ne moremo živeti. Posvetila sem se predvsem ohranjanju gorskih okolij in v to smer se tudi specializiram. Čas je pač takšen, da se ne moremo vsi z vsem ukvarjati (smeh). Tako se posvečam predvsem ohranjanju kulture in načina življenja gorskih ljudstev, ki imajo posluh in znajo živeti v sožitju z naravnim okoljem, nasploh v smislu trajnostnega razvoja. Gorsko okolje je predvsem težavno, ker je dinamično, pestro in raznoliko, kar se pozna že pri par sto metrih nadmorske višine; iz gozda lahko tako preidemo na travnat gorski svet ali pa že kar v skalovje in ti prehodi so tako sami po sebi dramatični. V gorah pa je dinamično tudi podnebje, saj so gore regulator vremena: tam se nabirajo oblaki, dogajajo se nevihte, ujme, skratka živeti v gorah ni enostavno. Slovenci smo pri tem kar močno udele-

ženi, ker smo kot mlada članica EU po različnih statističnih podatkih med najbolj goratimi oz. hribovitimi državami v Evropi in imamo najmanjši delež ravninskih območij. Vse je nekako »pokonc postavljen« tudi na majhnih nadmorskih višinah (smeh).

Seveda nam način življenja, kakršen je bil pred 500 leti, v današnjem času ne pride več v poštev, pravzaprav bi med tedanjim in današnjim načinom težko našli kakšne skupne točke, in sicer zaradi temeljnih vrednot, ki takrat niso bile takšne, kot so današnje. Brezdelje in udobje takrat sploh niso bile vrednote, vrednota je bila delo. V bistvu se največkrat sprašujem, kako torej ohraniti neko okolje, ki ga je ustvaril človek in v katerem danes nihče več noče živeti, kako ohraniti gorsko okolje in hkrati omogočiti ljudem v teh okoljih možnost preživetja. Največji problem v Sloveniji je vprašanje, kako ohraniti gorska travnišča, ki niso naravna, so posledica človekove rabe, velika večina je namreč že zaraščenih. Z izginevanjem le-teh travnikov pa se izgublja tudi svojevrstno živalstvo in rastlinstvo, česar pa ne smemo dovoliti. S problematiko ohranjanja in varstva Alp se ukvarja tudi mednarodna organizacija za ohranjanje in varstvo Alp, imenovana CIPRA, z že kar desetletno tradicijo, ki rešuje predvsem problem zagotavljanja trajnostnega razvoja ob ohranjanju alpske narave in kulturne dediščine. Tako je bil letošnji natečaj CIPRE z naslovom Prihodnost v Alpah le del enega širšega projekta, ki so ga zastavili že dve leti nazaj, gre pa predvsem za zbiranje znanja in vseh dobrih idej. Letos je bilo prijavljenih kar 570 razvojnih projektov s celotnega alpskega prostora, sama pa sem imela to srečo in čast, da sem bila udeleženka mednarodne komisije, ki je izbrala najboljše projekte. Šest izbranih projektov je prejelo tudi denarne nagrade, in sicer v višini 25.000 evrov za posamezen projekt, kar ni malo in je tudi svojevrstna spodbuda za naprej. V vse projekte je vloženo veliko truda in znanja

in prav presunilo me je, kako zelo se ljudje trudijo s tem, kako ohraniti Alpe in njihovo naravno okolje, hkrati pa olajšati samo bivanje ter omogočiti možnost preživetja v Alpah. Zelo me veseli, da je bil med nagrajenimi projekti tudi slovenski, in sicer je bil to projekt razvoja krajinskega parka Logarska dolina, ki je lahko tudi v bodoče vsem podobnim projektom za vzor. Trajnostni razvoj pa seveda ni nekaj, kar bi prineslo zdaj in takoj veliko denarja, ampak so to stvari, ki jih je treba kar nekaj časa načrtovati z mislijo, kako bo živila tudi prihodnja generacija. Sama tematika teh razvojnih praks oziroma projektov je zelo pestra, zajema pa različna področja od urejanja prometa do vprašanja socialnih storitev, vprašanja povezave o preskrbi z lokalnimi prehrabnimi produkti, kako ustvariti neko alternativno lokalno ekonomijo – iz domačih surovin ustvariti nekaj, kar je zares drago – omogočiti torej maksimalni dobiček. Tako lahko to tematiko zaključim s poudarkom, da je alpski prostor poln različnih surovin, iz katerih se da marsikaj napraviti, če le hočemo, seveda pa je za vse skupaj potrebno znanje. In to bodisi da gre za kvalitetne produkte iz ekološkega kmetijstva bodisi za pridelavo zdravih zelišč ter izdelkov iz njih bodisi da gre za med in različne produkte iz visoko kvalitetnega medu, ponudbo v okviru ekološkega turizma ... Tu so tako še trajnostni razvojni projekti s področja prometa, ki temeljijo na razvoju javnega prometa in ne zasebnega. CIPRA vse te ideje in poglobitve daje na vpogled preko interneta, tako da si lahko stvar pogleda vsak, ki ga to zanima. Osebno menim, da je to resnično pametna zadeva, saj ima vedno več ljudi računalnike doma, tudi na kmetijah, in tako lahko pogledajo, kako dobra praksa omogoča dobro in kvalitetno življenje. Pri tem pa menim, da kopiranje in t. i. prepisovanje stvari na naš domači prag ne pride v poštev, v praksi se takšne stvari niti ne obnesejo, ampak če pa si ogledamo, kaj drugim koristi in

potem razmislimo, kaj bi nam doma najbolj prišlo v poštev, to pa je že čisto nekaj drugega. V praksi se pogosto izkaže tudi to, da stvari, ki prinašajo hiter dobiček in so na prvi pogled privlačne, niso nujno najbolj pametne, kar se je pri nas v veliki meri izkazalo pri

mlečnih farmah, za katere je veljalo, da bodo trajne, pa se je zgodilo ravno nasprotno. In ravno sedaj, ko smo v EU, vedno več poudarka namenjamo varovanju okolja. Potrebno bo poiskati druge alternative s področja kmetijstva, ki omogočajo boljše življenje na dolgi rok, ne samo od danes na jutri. Ena od stvari oziroma prireditve, ki jo prav tako organizira CIPRA, je mednarodni projekt, imenovan Ogenj v Alpah. To je vsakoletna akcija, ki ima tudi vedno kakšno temo na mednarodnem nivoju; enkrat so to zavarovana območja, drugič gorske kmetije, letos pa je bila tema s področja odnosov med alpskimi mesti in alpskim podeželjem, in Ljubljana je alpsko mesto. V Sloveniji sta alpski mesti še Maribor in Kranj. Tako je letos bil Ogenj v Alpah v Ljubljani in mesto je ves dan nekako utripalo v mislih na

Alpe, s tem da so se na stojnicah predstavljali domačini z Alp, vsak s svojo idejo o videju prihodnosti v tem gorstvu. Med drugim se je s svojimi razvojnimi pobudami predstavil tudi Triglavski narodni park kot največje zavarovano območje v naših Alpah, zvečer pa se je odvijal pester kulturni program, zelo lep, moram reči. Vsa zahvala našim kulturnikom, ki so vsi brezplačno prišli in nastopili ter pokazali dobro voljo. Nastopili so: Tone Kuntner s svojimi pesmimi, kamniški koledniki, beneški Slovenec pesnik Vilijam Černo, alpinisti z Davorjem Karničarjem na čelu so prinesli ogenj pred mestno hišo, kjer je zagorel kot ogenj v Alpah, prinesli pa so ga z Ljubljanskega gradu, kjer je najprej zagorel v stolpu, pred mestno hišo pa ga je slovesno prižgal podžupan gospod Pavlica, ki je v govoru poudaril, kako pomembno je, da se meščani zavedamo pomena Alp, ne samo zaradi tega, ker hodimo tja na vikend, ampak zaradi tega, ker od tam dobivamo svojo pitno vodo, svojo hrano, imamo svež zrak ...

CIPRA v Sloveniji se ukvarja tudi s problematiko prometa, saj se je tranzitni promet v zadnjih nekaj letih zelo povečal, nastajajo zastoji in seveda tako ne bo šlo v nedogled. Ukvarja se s kmetijstvom, pa ne le z ekološkim, ampak tudi z alternativnimi vrstami kmetovanja. Eno takšnih zelo zanimivih je npr. gozdno kmetijstvo. To je nekaj, kar povezuje gozd in kmetijske površine, tako da gozda ni potrebno odstranjevati. Določene stvari namreč v gozdu uspevajo bolje kot kje drugje in tako se da vse kombinirati. Veliko je alternativ, potrebno se je le ozreti okoli nas in videti, kaj imamo ter poiskati ustrezno rešitev.

Zadržala sem se dlje, kot sem nameravala, saj sem bila nad tem, kar sem slišala, prevzeta in bi lahko poslušala ure dolgo. Marjetko sem fotografirala v parku zraven drevja, ki ga ima tako rada. Nisva izgubljali odvečnih besed za slovo, pogledali sva se in topla modrina njenih oči mi je dala vedeti, da se bova v prihodnje še srečevali.

Moj Brane

Hubert Dolinšek

Brane Dolinšek

Pri športu

Brez predhodne najave in brez hrupa je Abraham srečal mojega Braneta. Srečal ga je v krogu domačih in prijateljev. Številni prijatelji – poslovni, športni, tisti iz rane mladosti in naključni – so bili prisotni ob tem srečanju. Veliko resničnih prijateljev se druži z Branetom zaradi njegovega lepega in prijaznega značaja. Moj Brane je zaradi teh značajskih lastnosti zaželen v njihovi družbi, kjer preživi mnogo lepega. Prijateljstvo

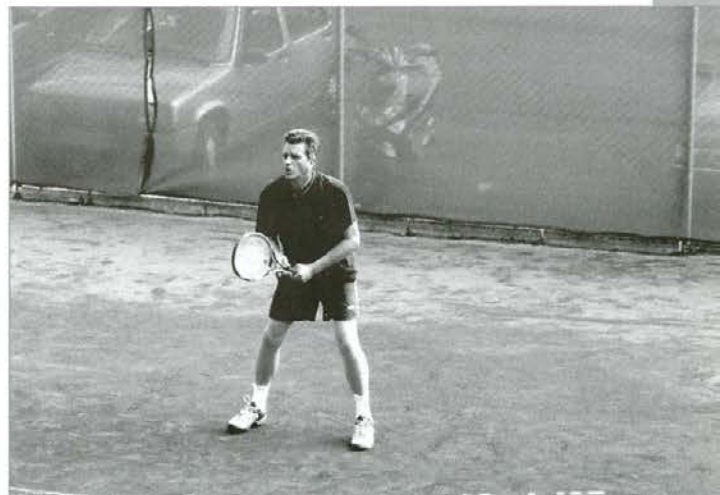
mu pomeni vrednoto v najbolj žlahtnem pomenu, ki je ne izrablja kot pripomoček za koristoljubje. Tudi zato ima veliko prijateljev, ki verjamejo vanj in jim je vedno pripravljen nesebično pomagati.

Moj Brane je ustvaril družino s soprogo Dito, ki mu vedno stoji ob strani. Imata sina Jana in hčerko Sanjo, s katerima živijo v prijazni in složni družinski skupnosti.

Z oktetom Lesna je uspešno

nastopal v različnih krajih na vseh petih kontinentih sveta. S svojim žametnim baritonom je prispeval k izjemni glasbeni kvaliteti našega okteta. Z vrhunskimi nastopi so ponesli slovensko pesem v svet, gostovali pri eminentnih predstavnikih držav in razveseljevali tudi Slovence po svetu.

Ponosen sem na mojega Braneta, njegov lepi značaj, na njegovo družino in na ustvarjalno delo, s katerim bogati našo skupnost.

Obnovljena kapelica pri Škofu

Franc Jurač

Na Gradišču v Pamečah so pri kmetu Škofu blagoslovili obnovljeno kapelico, ki je bila zgrajena leta 1894 in je tako preživela dve svetovni vojni in tudi našo osvobodilno vojno. Postavili so jo na križišču več poti in je nudila počitek romarjem in furmanom. Slednji so spravljali v dolino les. Ob kapelici so počivali in nahranili konje in se tudi sami okrepčali. Nad notranjim stožčastim lokom lahko preberemo napis: Bogu čast in slavo in spomin na mamu Viktorijo.

Kapelico sta obnovila Jožica in Janko Konečnik, poslikal pa jo je Stane Petrovič - Čonč, slikar in grafik iz Celja. Blagoslov sta opravila župnika Peter Leskovar in Tadej Legnar.

Marjan Čuješ

Kar nisem pojasnil ob začetku mojih zapisov, bom storil sedaj, ko se pogledi na življenje moje generacije končujejo. Ker nisem pisatelj, ki v resnično zgodbo vplete tuja imena in napiše roman, in ne novinar, ki si lahko zgodbo celo izmisli in jo nato podaja kot resnično, pri tem se pa sklicuje na vir, ki ga mora zaščititi, so moji zapisi taki, kot so. Napisani so po spominu, mojih doživljajih in brez pomoči kake zgodovinske literature, pa tudi brez najmanjše želje zbuditi čustva po kaki maščevalnosti. Če pa koga tudi tako pisanje prizadene, se globoko opravičujem, kot sem se opravičil svojemu invalidnemu sošolcu, ker sem ga omenil s polnim imenom, pa mu ni bilo po volji. Z njim vse življe-

najlažje doseči.

Ko smo postali trije, je bila v tisti podstrešni sobici pri starših že gneča in treba je bilo poskrbeti za stanovanje. Ko nam sedaj mladi ekonomisti na raznih TV omizjih očitajo prevelike pokojnine in lastne hiše kot nekakšen privilegij, me ob misli na tiste čase, ko sem tudi sam gradil svoj dom, kar stresa. Malo je bilo »koruznikov« v tistih totalitarnih časih, kot jih sedaj imenujejo in jaz še danes ne vem, kaj pomenijo, so pa bili, vsaj kar se porok tiče, bolj uspešni od današnjih. Sekretarju v podjetju si moral ob prošnji za stanovanje predložiti tudi poročni list in nobeno zagotovilo o nekakšnem skupnem življenju ni pomagalo. Če pa stanovanj ni bilo, pa tudi po-

je zmeraj v življenju.

Stare mame so poskrbele za naše otroke, da smo jih brezskrbno puščali v varstvu, kar je vredno več kot še tako bogata dota, očetje in ostali člani obeh družin pa so pomagali z delom in nasveti. Oče mi je hotel podariti zemljo za gradnjo, pa nisem dobil gradbenega dovoljenja, ker domače zemljišče ni bilo v gradbenem okolišu. Ko sem po letu dni prizadevanja le pridobil vse potrebne papirje in si uredil parcelo na tujem zemljišču v bližini svojega doma, so tudi očetovo zemljo spremenili v gradbeni okoliš, tako da je dobil druge sosedo. Namesto podarjene zemlje bi moral svojo sedanjo parcelo kar dvakrat plačati. Bivši lastnik se namreč na občinsko plačilo ni zanesel, zato sem mu moral pod roko izplačati polovico zahtevane cene, kar pa so pozneje na pristojnem uradu korektno upoštevali in gradnja ali bolje rečeno garanje se je lahko začelo. Da včasih ni dobro hiteti, sem se prepričal leto dni pozneje, ko so začeli ustanavljati stanovanjske zadrage. Šele ko sem imel dokončano klet, sem lahko zaprosil za prvi kredit in nato še dvakrat za vsako fazo gradnje. Skupaj manj kot devetsto tisoč takratnih dinarjev. Člani stanovanjske zadrage so dobili pa po tri milijone, torej skoraj toliko, kolikor je znašal predračun za skromno hišo. Ne samo denar, tudi pomanjkanje gradbenega materiala je bilo problem. Veliko srečo sem imel, da je zemljišče na produ in je bil ves izkopen material uporaben za zidavo. Tudi strešno opeko smo delali sami. Les za ostrežje sem odslužil z izdelavo lesa na panju pri nekem kmetu (100 m³ za 8 m³), pa smo bili kar zadovoljni. Poznali smo le ročno delo. Ves beton in vso malto smo mešali na roke. Tudi vodo smo črpali ročno na vrtni črpalki, ki sem jo moral seveda sam pripraviti. Še betonsko železo, ki sem ga po velikih mukah preko nekega znanca dobil v Štorah, sem moral poravnati in sekati ročno. Ne ploščato in

ne okroglo ni bilo in še jekleno povrh, zato se je ob vsakem nategu zvilo nazaj v kolobar. Da je šlo manj betona, smo v nosilne stene vgrajevali velike kose žlindre, ki je ostala od nekdanje železarne na Prevaljah, in vse to mi dela danes preglavice, če je treba prevrtati betonsko ploščo ali zid, ker ni svedra, ki bi prišel skozi.

Brez prijateljev bi gradnja seveda potekala počasneje, zato smo si med seboj pomagali in izmenjavali delo in materiale. Kdor je bil v službi v Železarni, je lažje prišel do betonskega železa, tisti pri Rudniku do poceni gramoza in drugi pri Lesni do lesa in lesnih izdelkov. Veliko pomanjkanje cementa sem rešil tako, da sem ga cel vagon naročil in plačal kar v Trbovljah. Moj prijatelj trgovec ga je vzel v skladišče in mi v času gradnje po potrebi izdajal svežega. Veliko uslugo mi je naredil. Skušal sem se mu oddolžiti tako, da sem ga z izposojenim vozilom popeljal k poroki na Brezje, otroke h krstu itd. Na posojenem vozilu pa sem opravil kak servis, zakrpal gumo in uslugo na ta način poplačal. Tudi tako smo si pomagali, da si s kreditom kupil hladilnik ali kak drugi gospodinjski stroj, ki ga še nisi imel kam postaviti in ga dal kakemu znancu, da ti je po obrokih vračal gotovino, ki smo jo nato porabili za druga, nujna plačila. Obresti na posojila se takrat niso višala, plače pa in tako smo kar nekako shajali. Do vselitve v svoj dom nisem vedel, kaj je dopust, in če ne bi bil pri vojaki, tudi morja do takrat ne bi bil videl.

Tudi danes graditeljem stanovanj ni lahko, toda oni se za razliko od nas ne odpovejo ničemu. Graditi začnejo takrat, ko imajo vse organizirano in pokrito s sredstvi, nato gredo z otroki na dopust in ko se vrnejo, je hiša vsaj podkletena če že ne pod streho. Seveda se tako ne godi vsem, ampak taki reveži kot smo bili mi v šestdesetih letih, se pa gradenj danes tako več ne lotevajo. Če bi takrat slutil, da mi bo kdo

Starša, Alojz in Marija Čuješ; v ozadju je dolina Soče.

nje sočustvujem, saj me je prav njegova nesreča streznila in me odvrnila od igranja z orožjem, ki ga je bilo v naših otroških letih povsod dovolj.

Šolski pedagogi so nam polagali na srce, da je družina osnovna celica vsake družbe, zato se je zanjo treba potruditi, ko si še mlad, kajti starega vola vožnje ne naučiš, pa če mu nadeš še tako lep jarem. Prvi pogoj je bilo najprijetneje in

ročni list ni pomagal in največkrat je bilo tako. Ker sem imel družino, ne pa stanovanja ali sredstev za nakup le-tega, sem začel graditi hišo, pa če se sliši še tako nenavadno. Z ženino plačo, ki ima tudi največ zaslug, da smo z gradnjo sploh začeli, smo za silo preživeli, z mojo pa gradili. Za tako odločitev sam namreč nisem imel dovolj poguma. Bilo je pa kar nekaj srečnih okoliščin, ki so nam šle na roko, in takih, ki nam niso, kot

danes očital pokojnino, hišo in posledično tudi priznano delovno invalidnost, bi raje počakal na razvoj dogodkov v tisti podstrešni sobici in prišel nekoč do družbenega stanovanja, ki bi ga po novem zakonu z lahkoto odkupil. Ravnal bi tako kot moj znanec, ki je imel veliko stanovanje in vsa leta svoj prestižni avto. Odpovedal se je vozilu, odkupil stanovanje, ter ga čez nekaj časa prodal za večkratno vrednost vloženega denarja. Za ta denar si je kupil starejšo hišo z velikim vrtom, v njej uredil dvoje stanovanj in zopet ima zavidanja vreden avto, kot ga je imel že takrat, ko me je s pomilovanjem gledal s kakega gostilniškega vrta, ko sva se z ženo vračala iz gozda s košaro borovnic in je bilo moje prevozno sredstvo le moped. Za preživetje takrat to res ni bilo več potrebno, toda kdor je moral v rani mladosti, ko ni bilo kruha, v gozd, da se je nasitil, temu se tega tudi sedaj, ko imamo vsega dovolj, ni treba sramovati, posebej še, če izkoristiš le to, kar je narava namenila vsem ljudem in s tem nikomur ne škoduješ.

Moji generaciji je skupno to, da smo živeli v velikih družinah v utesnjenih prostorih in da bi to spremenili, smo si zgradili

za današnje razmere, ko nimamo toliko otrok, prevelike hiše. Zaradi naše varčnosti se nam je z leti v vseh prostorih po hiši nabralo preveč navlake, ki se ji le težko odpovemo. Tako se zgodi, da ko kateri mojih letnikov premine in morajo gospodarjenje prevzeti nasledniki, ti najprej poskrbijo za nekaj kontejnerjev odvečne krame, da si lahko potem uredijo hišo po svoji volji. Temu se ne gre čuditi ob dejstvu, da smo odrasčali med velikim pomanjkanjem, ko se nobena količjak vredna stvar ni odvrгла. Preden si odvrğel čevlje, so bili kar nekajkrat obnovljeni. Tudi krojači in šivilje so nam »obračali« obleke in plašče, da so skrili obledelo blago in smo jih zopet z veseljem nosili. Kdo še danes ravna stare žeblje pri gradnji svoje hiše? Jaz sem jih še kot vajenec pri gradnji nove delavnice in ne le pri svoji hiši. Pri pometanju delavniških prostorov sem moral paziti na vsako izgubljeno matico, podložko ali vijak, ki je bil včasih odvržen tudi namerno, in ga prinesiti mojstru, potem ko sem z rokami preiskal ves kup smeti tistega dne. Zgodba s kontejnerji se bo ponovila tudi pri naši hiši in še kje, razen če kdo od mladih ne bo hotel obdržati nekaj teh odvečnih reči

za spomin na dedija ali še sam kaj dodati in s čiščenjem obremeniti naslednji rod, ko jim bo lahko spet kdo očital, da ne rabijo tako velikih pokojnin, ker si hiš niso zgradili, ampak poddedovali. Torej niso revni in so si za svojo starost lahko dovolj prihranili že v času, ko so bili še aktivni, kako bodo pa ta stara poslopja vzdrževali, pa mladim ekonomistom ni mar.

V življenju sem imel le eno res iskreno željo in ta je, da bi bilo mojim otrokom prizaneseno z dogodki iz vojnih dni, če že moji generaciji ni bilo. Pa se ni

izpolnila. Mlajšega sina so iz Maribora, kjer je služil vojaški rok v športni četi, premestili na Kosovo, ko so se tam že pričenjali prvi nemiri. Doma je bilo zaradi tega v tistih dolgih mesecih mnogo prečutih noči. Ko je na dan njegove vrnitve tam že razneslo poštno poslopje, sem šele razumel, kaj je doživljal moj oče, ko je leta 1958 v nočnih urah slišal po radiu »glas Amerike«, da je kamion z jugoslovanskimi vojaki naletel na mino v sinajski puščavi. Te vesti si ni upal povedati mami, dokler ni prispelo

Moja družina: Matej, Anka in dva Marjana. Fotografija je nastala leta 1967.

Otroci iz leškega grabna: Maks, Jožica, Nada, Marjan in Lojze.

moje pismo, ki je pričalo, da je z menoj v Egiptu še vse v redu, čeprav jaz tega in še marsičesa v pismu nisem smel povedati.

Tudi osamosvojitvena vojna za Slovenijo me je prizadela in obudila stare travme na svoj način. Med drugo svetovno vojno sem z velikim strahom poslušal stare ljudi, ki so pripovedovali, da v črnih bukvah piše, kako bodo nekoč nebesni svod prekrili železni ptiči in da se bo ta vojna končala na pliberškem polju, tretja svetovna pa prav tu začela. Take turobne misli so me spremljale tudi tistega dne, ko sem se po stranskih poteh prebijal v Črneče v dom starostnikov k mami. Ko sem po radiu slišal za letalski napad na Dravograd, sem se zgrozil in razdvojen do dna duše kar stal tam na Črneškem polju. Gledal sem na hrib nad Dravogradom, kjer je vihrala slovenska zastava, poslušal grmenje orožja in mislil na starejšega sina,

ki se je bojeval v tisti zasedi. Strašen dan je bil in drugič v življenju sem si v svoji sebičnosti zaželel umreti. Prvič sem na to pomislil na ladji med vračanjem iz Egipta, ko sem kar štiri dni gledal okrog sebe prestrašene vojake v rešilnih jopičih. Jaz jopiča nisem oblekel, ker sem vedel, da iz valov, v katere se je ladja potapljala vse do zgornjih palub, ne bi nikoli prišel živ. Morska bolezen pač naredi svoje in ubije vsako željo po življenju. Pomiril sem se šele pri mami, ki je sama ležala na prostranem hodniku doma starostnikov, kamor so umaknili postelje z nepomičnimi bolniki. Ostali stanovalci in službeno osebje so se morali zadrževati v kletnih prostorih do konca alarma. Medtem ko sem otiral pot z materinega lica, sem bil pri njej le telesno, s srcem in mislimi pa pri sinu

v skalovju nad Dravogradom, kamor še vedno s tesnobo pogledujem, kadar me pot pelje tam mimo. Vojna se je sicer hitro in srečno končala, čeprav vsem družinam le ni bilo prizaneseno in, življenje je ubralo novo pot. Upajmo, da mirno. Kadar sem se mudil ob bolniški postelji pri materi, kjer sva se s sestro menjavala vsak drugi dan, sem večkrat razmišljal, kakšni vrednoti sta mir in zdravje, ampak tega se zavemo šele tedaj, ko ju izgubimo. To velja tudi za osebne tragedije, ko izgubimo nekoga, ki smo ga imeli radi. Skoraj tri leta sem hodil v Črneče in še danes rad pogledam na okno bolniške sobe, skozi katerega so zrlle mamine oči. Zadnji od družine sem bil pri njej, čeprav ji obiskov ni manjkalo in tudi osebje okrog nje je lepo skrbelo zanj.

Tisti dan se mi je zdela drugačna. Lepa. Rahlo obarvanega lica, živahnih oči in tudi pojedla je vse, kar sem ji prinesel od doma, kar se že nekaj časa ni zgodilo. Ker že dolgo ni mogla govoriti, sem ji dejal: »Mama, danes pa ne grem od tebe, dokler mi ne rečeš adijo!« Trudila se je, a odgovoriti ni mogla, le spremljala me je s tistimi lepimi očmi, ki pa me radi napreduječe bolezni verjetno niso več videle. Ob slovesu sem pri odprtih vratih še enkrat obstal in ponovil svojo prošnjo. Dvignila je glavo in rekla: »Adijo!« Ponoči je umrla. V meni pa je ostal občutek, da sem ji s svojim vztrajanjem po pozdravu pomagal umreti. Občutek pa bi bil manjši, če bi lahko umrla doma, kakor si je želela in tudi zaslužila. Ampak taka je naša usoda, s katero se tolažimo tudi tedaj, kadar česa nismo pripravljeni

storiti ali spremeniti, čeprav bi lahko. Če nam je vse usojeno, potem pač tudi takega ravnanja ne moremo preprečiti. Pa naj bo! Pripoved o zmešani generaciji bom sklenil z mislijo iz knjige Usoda je lovec, ki pripoveduje, da živi nekje nad vzhodnim morjem ptič, po imenu topoglavac. Ta ptič ne leta zelo visoko in gnezdi tesno skupaj z drugimi svoje vrste. Ne upa se postaviti na čelo jate in pri umiku nikoli ni med zadnjimi. Na zemlji dela kratke in previdne skoke, ko se hrani, vzame, kar ostane drugim. Zato ta ptič ne bo izumrl, ker mu nihče ne pride do živega! Kdor je prebral te sestavke je lahko ugotovil, da imam nekaj lastnosti tega topoglavca tudi sam, če že ne velja to kar za vso mojo zmešano generacijo, kot nam radi rečejo!

Položili temeljni kamen

Stanko Hovnik

V Slovenj Gradcu so 6. oktobra 2005 položili temeljni kamen za 33 stanovanjski blok, ki bo v neposredni bližini trgovsko-poslovnega centra Katica. Naložbo, vredno 635 milijonov tolarjev, sofinancira republiški stanovanjski

sklad, ki razpolaga z osmimi stanovanji. Povpraševanje je veliko, saj so na slovenjgraški občini prejeli že 22 ponudb za nakup stanovanj. Prodajna cena za kvadratni meter stanovanjske površine bo 1024 evrov. Mestna občina Slovenj

Gradec in izvajalec, Gradnje IGEM, bosta večino stanovanj prodala na trgu. Stanovanja so različnih velikosti, od 49 do 133 kvadratnih metrov. V dveh kletnih etažah bloka bodo garaže v velikosti od 16 do 21 kvadratnih metrov,

ki pripadajo vsakemu stanovanju, 19 garažnih mest pa bodo prodali ali dali v najem. V pritličju bloka bo prostor v velikosti 1000 kvadratnih metrov dobilo tudi Društvo paraplegikov Koroške.

Župan Mestne občine Slovenj Gradec Matjaž Zanoškar polaga temeljni kamen za nov stanovanjski blok, ob nem levo stoji podžupan Bogdan Kutin, desno pa predstavnik društva paraplegikov Ivan Gaberšek.

Slovesnosti ob polaganju temeljnega kamna so se udeležili tudi svetniki Mestne občine Slovenj Gradec.

Mislinjski planinci zaključili pohodniško sezono

Mirko Tovšak, oec.

Planinsko društvo Mislinja ob koncu pohodniške sezone pripravi dve prireditvi, s katerimi tudi uradno najavi konec sezone organiziranih pohodov v hri-

Mladi duhovnik Tadej Legnar je navdušen planinec.

be. Najprej skupaj s planinci iz Šmartnega pripravijo zahvalno mašo v znani romarski cerkvi na Homcu, nato pa poskrbijo še za bolj veseli del zaključka na zabavni prireditvi, ki bo letos v soboto, 19. novembra, v gostišču Repolusk v Doliču.

Srečanja in maše na Homcu se je v nedeljo udeležilo lepo število planincev, saj je bila cerkev povsem polna. Ob uglasenem prepevanju moškega pevskega zbora iz Šmartnega je maševal domačin, Mislinjčan Tadej Legnar. V uvodnem delu je vse udeležence prireditve pozdravila prizadevna planinka Ana Perše. V svojem nagovoru je posebej poudarila pomen planinstva za zdravo telesno in duševno življenje in natrosila kar nekaj dru-

Znana planinka in humanistka Ana Perše pozdravlja planince.

Uršlja gora v pozni jeseni dobiva novo podobo.

Planinci se zbirajo pred cerkvijo na Homcu.

gih zanimivih misli o lepotah narave. Še posebej pa je bila zanimiva pridiga mladega duhov-

Prijateljstvo med planinci ne pozna meja.

nika Tadeja, ki je v prispodobni zvrstvi, ki so jo pridržali planinci, nazorno pokazal, kaj pomeni prijateljstvo in soodvisnost planincev v planinski navezi. Teh povezav je v sodobnem času vse premalo, nazorno pa jih lahko vidimo in skušimo v planinah. Prijateljstvo in ljubezen do sočloveka sta tisto, kar nas v gorah združuje, zato se tudi tako radi podajamo v ta prečudoviti svet narave.

Po končani maši so se planinci še nekaj časa družili pred cerkvijo na Homcu, nato pa so se duševno okrepljeni vrnili na svoje domove.

Druženje planincev ob koncu maše

Spomin na dan svobode v Kotljah

Tekst in fotografija: Stanko Hovnik

V Kotljah praznujejo krajevni praznik v spomin na zadnjo oktobrsko nedeljo leta 1943, ko je bil kraj svoboden en dan.

Vsako leto se zberejo pod lipami pred spomenikom padlih borcev NOB in obujajo spomin na ta dan. Ob tej slovesnosti

je spregovoril predsednik krajevne skupnosti Kotlje Janko Torej in med drugim dejal: »Minilo je 638 let, odkar so

Kotlje zapisali v velike knjige, 106 let, ko so Kotlje pogorele, in 62 let, ko so Kotlje v vihri druge svetovne vojne, na zadnjo oktobrsko nedeljo 1943, bile en dan svobodne.

Spomin živi, a življenje teče dalje. Sicer v miru in svobodi, a z novimi izzivi v združeni Evropi.« V nadaljevanju svojega govora se je dotaknil pereče vsakdanjosti, nujno potrebnih obnovitvenih del v kraju in infrastrukturnih objektov.

Spregovorili so še: župan občine Ravne Maksimiljan Večko, koroški poslanec v državnem zboru Miro Petek in predstavnik Republiškega odbora ZB NOV. Delegacija borcev ZB NOV je položila venec k spomeniku padlim borcem.

V kulturnem delu so nastopali: Pihalni orkester Ravne, Vrtec in osnovna šola Kotlje, Abadon s predstavitvijo skupine, Marjan Smode in rock skupina Absint.

Udeleženci proslave v Kotljah

Obnovili preko 2,8 km cest

Franc Jurač

V občini Mislinja so v letošnjem letu v raznih krajih asfaltirali in posodobili preko 2,8 km cest. Tako so dobili del asfaltirane ceste krajani zaselkov Dovže in Mala Mislinja, Šentilj-Mala Mislinja, del ceste so asfaltirali tudi proti Razborci, v Doliču (na sliki) pa so povezali cesto od Jastrobnika do Pogladičevega korita. Krajanje so nadvse veseli posodobljenih cest, v prihodnjem letu pa bodo z njihovo ureditvijo nadaljevali.

Občinski svetnik Andrej Lušnic je slavnostno prerezal trak.

Tekst in fotografije: Stanko Hovnik

Slavnostni govornik dr. Dimitrij Rupel

Od leve: Alfonz Naberžnik, podžupan Občine Dravograd, dr. Dimitrij Rupel, zunanji minister Slovenije, Matjaž Zanoškar, župan Mestne občine Slovenj Gradec.

Gostje na proslavi ob 60-letnici OZN

Jubilej, 60-letnico OZN, je mesto Slovenj Gradec, glasnik miru, obeležilo s številnimi prireditvami 24. oktobra 2005. Geslo letošnjega mirovniškega festivala je bilo: Ohranimo si svet. V Koroški galeriji likovnih

umetnosti je bila osrednja proslava. Slavnostni govornik je bil dr. Dimitrij Rupel, zunanji minister države Slovenije, ki je med drugim dejal, da je eno od temeljnih protislovij sodobnega sveta neenakomerna razvitost.

Trditve je podkrepil s številkami: »Več kot milijarda ljudi nima dostopa do čiste vode, več kot dve milijardi Zemljanov nimata primarne zdravstvene oskrbe, na leto umre zaradi lakote štirinajst milijonov ljudi,

trideset milijonov Afričanov je okuženih z virusom HIV.«

Minister je še povedal, da se bo OZN kmalu temeljito reformirala. Komisija za človekove pravice nedvomno trpi zaradi pomanjkanja legitimnosti, kar meče senco na vsesplošni ugled Združenih narodov.

Otroci vsega sveta so sodelovali na natečaju likovnega ustvarjanja in fotografije. Njihova dela so bila razstavljen v Koroški galeriji likovnih umetnosti, kjer so slovesno podelili trinajst na-

V Koroškem pokrajinskem muzeju je na ogled razstava otroških risb na temo Ohranimo si svet.

grad in sedem priznanj. Risbe in fotografije z najbolj kritičnim razmišljanjem mladih o problemih sodobnega sveta je Mestna občina Slovenj Gradec strnila v katalog. Razstava risb je na ogled v Koroškem pokrajinskem muzeju.

Glavni akterji mirovniškega festivala so bili otroci, ki so svoje želje o miru in prijateljstvu, napisane listke, obesili na drevo želja in jih prek spleta poslali v svet. Številne prireditve v mestnem jedru so ta dan privabile veliko obiskovalcev iz mesta in od drugod.

Srečanje dijakov celjske gimnazije iz leta 1941

Arthur Perger, dipl.ing.

22. septembra letos smo se po dolgih letih zbrali bivši dijaki 7. razreda slovenske realne gimnazije v Celju, ki smo

jo obiskovali med vojno leta 1941. Preživeli smo strašno, veliko vojno, z velikimi žrtvami, potem pa smo se razselili

po različnih krajih, mestih in državah od Slovenije, Avstrije, Italije, Hrvaške do Švice. Srečanje je bilo prijateljsko in

nepozabno, potem pa smo se spet razšli v kraje, v katere nas je razpihnila usoda.

Kako do nepovratnih sredstev?

Učinkovita raba energije v gospodinjstvih

Nataša Konečnik Vidmar

Podjetniški center Slovenj Gradec je v petek, 28. 10. 2005, za občane organiziral brezplačno predavanje z naslovom **Finančne spodbude za ukrepe učinkovite rabe energije v gospodinjstvih**. O možnostih pridobivanja nepovratnih sredstev je udeležence informiral energetski svetovalec ENSVET-a, g. **Boris Kac**.

Kot je povedal g. Kac, je Ministrstvo za okolje in prostor, Agencija RS za učinkovito rabo

ljivih virov energije v gospodinjstvih. Predmet razpisa za letošnje leto so bile finančne spodbude v obliki nepovratnih sredstev za naslednje ukrepe: vgradnjo solarnih sistemov za ogrevanje vode, vgradnjo toplotnih črpalk, in sicer vgradnjo toplotnih črpalk za ogrevanje sanitarne vode ali vgradnjo toplotnih črpalk za centralno ogrevanje prostorov ter vgradnjo fotovoltaičnih sistemov za proizvodnjo elektrike.

Drugi razpis je bil namenjen

Tretji razpis je bil namenjen spodbujanju investicij v povečanje energetske učinkovitosti obstoječih stanovanjskih stavb. Na javnem razpisu so lahko sodelovale fizične osebe, ki so etažni lastniki stavb ali poslovnih prostorov v večstanovanjskih stavbah, ter lastniki individualnih stanovanjskih stavb v Sloveniji. Razpis je bil sestavljen iz dveh vsebinskih sklopov. Prvi sklop so bile finančne spodbude za najmanj 100 m² toplotne zaščite v starejši stanovanjski hiši. Nanašal se je na stavbe, katerih začetek gradnje je bil leta 1980 ali prej. Pogoj za dodelitev finančne spodbude je bila izvedba primerne toplotne zaščite na gradbenih konstrukcijah (izolacija fasade, podstrešja oz. strehe, tal na terenu, stropa nad neogrevano kletjo, toplotnih mostov ter zamenjava zasteklitve in oken) v obsegu najmanj 100 m². Drugi sklop so bile finančne spodbude za vgradnjo termostatskih ventilov v izvedbo hidravličnega uravnotežanja ogrevalnega sistema v obstoječi večstanovanjski hiši. Sklop razpisa se je nanašal na stanovanjske stavbe z dvocevnim ogrevalnim sistemom, katerih pričetek gradnje je bil do vključno leta 2002.

Razpis za letošnje leto je bil zaključen v mesecu oktobru, za leto 2006 pa bo javni raz-

pis objavljen predvidoma v mesecu marcu 2006, potrebno pa je poudariti, da so na voljo tudi kreditna sredstva in sredstva za podjetja. Za večjo obveščenost prebivalcev Slovenije o javnih razpisih za sofinanciranje izvajanja ukrepov učinkovite rabe energije je Ministrstvo za okolje in prostor po vsej Sloveniji odprlo **energetsko svetovalne pisarne – ENSVET**. V Slovenj Gradcu se nahaja v zgradbi Upravne enote na Meškovi 21. Uradne ure imajo vsako sredo med 15.00 in 16.30, predhodno pa se je potrebno najaviti na telefon 02 88 50 550. Priporočajo, da se za obisk v ENSVET pisarni pripravite. S seboj prinesite potrebne podatke o zgradbi, ogrevalnih napravah, porabi goriva, projekte, skice, ponudbe za izvajanje del in predračune. Skupaj s svetovalcem boste vaše težave osvetlili tako s teoretične kot tudi s praktične plati. Svetovanje je brezplačno.

Več informacij o načrtovanih in tekočih razpisih lahko dobite tudi na spletni strani Agencije RS za učinkovito rabo energije www.gov.si/aure/ ali na telefonski številki 01 300 69 90, naslove pisarn svetovalne mreže ENSVET ter podatke o njihovem delovanju pa dobite pri izvajalcu projekta na številki 01 280 84 01 ali pa ravno tako na spletnih straneh www.gov.si/aure/.

Boris Kac, energetski svetovalec - levo

energije, letos že tretjič zapored objavilo javni razpis za nepovratna sredstva za ukrepe učinkovite rabe energije v gospodinjstvih. V letošnji objavi, ki se je zaključila že oktobra, so bili trije taki razpisi.

Prvi razpis je bil namenjen spodbujanju izrabe obnov-

spodbujanju energetske izrabe lesne biomase v gospodinjstvih. Predmet razpisa so bile finančne spodbude v obliki nepovratnih sredstev za vgradnjo kurilnih naprav za centralno ogrevanje na lesno biomaso, in sicer za kurilne naprave na polena, palete ali sekanke.

Cvetoča hruška

Stanko Hovnik

Na kmetiji Alberta Mirkaca v Završah nad Mislinjo je v teh lepih jesenskih dneh ponovno zacvetela hruška. Čeprav je hruška letos bogato obrodila, je ob teh toplih jesenskih dneh spet pokazala cvetove, vendar iz njih gotovo ne bo plodov.

Utrinki iz šolskih časov in poti

Rudi Rebernik

Moja pot od doma pa do šole je potekala najprej po vijugasti in strmi gozdni poti, ki se je spuščala med starimi borovimi drevesi Kristavškega brega v dolino k Ronečemu mlinu. Tu se mi je že odprl pogled h Cajgarjevi bajti proti Suhemu Dolu, od koder so navadno že prihajali prijatelji – součenci iz tistega kraja, da smo potem skupaj nadaljevali pot v šolo.

Malo pred Ronečim mlinom je na desni strani potoka stala stisnjena v breg skromna lesena koča, v kateri sta v mojih šolskih letih prebivali mati Marjeta Ravnjak in njena hči Ana. Vsi krajani in sosede so jo imenovali preprosto Cajgarjeva Meta in Nana. To sta bili preprosti, pošteni in od sokrajanov spoštovani ženi. Posebej mati Meta, ki je bila v tistih časih poznana kot dobra šivilja in kuharica. Poznala in nabirala je vseh vrst zdravilnih zelišč in je dostikrat svetovala komu, ki so ga pestile kakršne koli težave. Od kod sta prišli k Cajgarju, se ne spomnim, vem pa, da je mati Meta kot dekla služila skupaj z našo prababico na Plešivcu, še pod prvim lastnikom Martinom Plešivčnikom.

Po drugi vojni sta za ti dve ženi prevzela skrb Štefka Melanšek in njen mož Rudi, gozdni delavec. Sedaj na tem mestu stoji lepa zidana hiša, kjer stanuje Štefka s svojo družino.

Pri Ronečem mlinu se je cesta proti Razborju razdelila na dve

poti. Levi odcep je vodil po Ronečem, desni pa po Prevalskem in oba sta bila v tistem času glavna povezava Razborja z dolino. Najbolj je bila uporabljana cesta po Prevalskem, ki je bila tudi najbolj primerna za konjske in volvske vprege za prevoze najnujnejših potrebščin, ki so jih potrebovali hribovski prebivalci za svoje preživetje.

Za pot v šolo ali v cerkev od nas smo vedno uporabljali pot po Ronečem mimo Planinškega ali Zbičajnika, kjer so se nam pridružili Planinšekovi in Stablovski, potem pa smo skupaj nadaljevali proti vrhu in v šolo. Za nas je bila ta pot po Ronečem gozdu najbolj priljubljena, ker je bilo ob poti poleti in v jeseni polno borovnic, malin in robid, kar nas je pripravilo do tega, da smo včasih za par minut zamudili pouk, pa nam je učitelj Zidar oprostil, ker smo bili drugače dobri in pridni učenci.

Večkrat smo uporabljali tudi še tretjo pot, ki je vodila mimo Stablovnika, bila pa je najdaljša in najtežja, saj je vodila skoraj navpično po strmih gozdu do vrha pri zgornjem Stablovniku. Vendar je bil naš trud poplačan, ko smo prišli na vrh in se je pred nami razgrnil čudovit razgled na Slovenj Gradec in spodnjerazborške kmetije.

Zgornji Stablovec je bila majhna domačija z nekaj gozda, travnikom, njivo in vrtom, da se je lahko preredila ena kravica ter par ovc. Na to malo, a vendar

tako prijazno domačijo me vežejo mnogi lepi spomini iz šolskih pa tudi poznejših let, posebej iz tistih časov, ko so bili tam lastniki moja sestra Marija, svak Martin in njuna družina.

nismo vedeli kakšne življenjske preizkušnje nas čakajo v bodočnosti.

Mnogih mojih takratnih prijateljev, sošolcev in sošolk danes žal ni več in tudi sama podoba

Ostanki stare Planinškove hiše, kjer je nekdaj živela številna Zbičajnikova družina.

Lesena hiša zgornje Stablovske domačije, kot je izgledala pred približno 20 leti.

Od tam naprej je šla pot po ravnem skozi gozd mimo znamenja, kjer je nekoč umrl Stablovski stari ded Jurij Šumah in so ga v njegov spomin postavili njegovi otroci in vnuki.

Ko danes hodim po teh krajih, me spomini vedno ponesejo v tista leta in čase, ko smo tamkaj hodili s šolskimi torbicami, polni veselja do življenja, ker še

teh krajev se je od takrat močno spremenila. Nekoč lepa in gostoljubna hiša pri Planinšku danes samuje zapuščena in brez stanovalcev. Prazna okna, ki so bila nekdaj polna rož, strmijo brez šip na nekoč lepo obdelane njivice, na vrt z gredicami, ki so bile polne cvetja, za katero so z ljubeznijo skrbele Zbičajnikovi dekleti Kristina in Štefka ter njuna mati Marjeta.

nadaljevanje na sreani 34 ...

Prvi pogled na vas, ki se nam odpre, ko pridemo do Končeve kapelice.

Srečanje sošolcev v Doliču

Franc Jurač

V Doliču pri Mislinji so se srečali sošolci, ki so pred petdesetimi leti gulili šolske klopi na Paškem Kozjaku. Medse so povabili tudi tedanje učitelje.

Marijan Turičnik:

Srečen sem, da se je uresničila moja dolgoletna osebna želja in želja mojih sošolcev, da se nas je toliko zbralo. Z veseljem smo prisluhnili ravnatelju osnovne šole Šmartno Zdravku Jamniku in predsedniku primestne vaške skupnosti Vinku Vrčkovniku ter prisostvovali kulturnemu programu, ki so nam ga pripravili učenci tamkajšnje šole.

Marta Krajnc:

Bilo je leta 1947, ko sem prišla kot učiteljica v Šmartno pri Slovenj Gradcu. To je bilo moje drugo leto učiteljevanja. Razred, ki sem ga poučevala, sem prevzela od učiteljice Tončke Vaupot, ki je odhajala v pokoj. Učenci so bili zelo vestni in pridni.

V Šmartnem sem poučevala tri leta. Pogoji dela so bili težki, šola je bila namreč porušena in požgana. Iz Šmartna sem bila premeščena na Koroško, v Črno, kjer sem tudi poučevala tri leta.

Lepa in nepozabna so bila tista leta druženja z otroki.

Štefka Kučan:

To so bila zanimiva leta. Bili smo otroci, bili smo mladi, željni znanja, ki smo ga tudi dobivali. Življenje na šoli je bilo zelo pestro. Že takrat smo imeli različne krožke in obšolske dejavnosti. Globoko v spominu mi je ostal lutkovni krožek. Tu so nam pomagali takratni obrtniki, ki so nam izdelali vse, kar smo potrebovali za lutkovne predstave: kulise, oder, oblačila za lutke. Imeli smo pevski zbor in razna druga društva.

V razredu nas je bilo tudi do 40 učencev. Bili smo zelo povezani, vse smo delili, tudi skorjico kruha. Klicali smo se po domačih imenih, npr.: Kovačev Tone, Gampretovi itd. Naše letošnje srečanje je bilo prekrasno in upam, da se bomo v prihodnje srečevali vsako drugo leto.

Srečanje sošolcev, ki so pred 60 leti obiskovali osnovno šolo v Šmartnem pri Slovenj Gradcu.

Edo Vranjek - Duka:

Prvo srečanje je bilo izjemno. Ne morem pozabiti, kako so nas prijetno sprejeli na šoli, kako smo se ogledovali. Veliko jih je, ki so se preselili in živijo v krajih in mestih oddaljenih tudi več kot sto kilometrov od Šmartnega. Spomini iz pred 60 let so oživel. Sedaj se zavedamo, kako pomembni so šola in učitelji.

Slavka Vrčkovnik:

Ko smo hodili po osvoboditvi v šolo, je bilo zelo hudo. Nismo imeli zvezkov, samo torbice in tablice, na katere smo pisali s kamenčkom. Večkrat smo si snov tudi izbrisali. Barvic, svinčnikov in drugih potrebščin za šolo sploh nismo poznali. Tudi oblečeni smo bili slabo, obuti v cikle in tudi v »goklšuhe«, pa vendar so spomini na tista leta lepi.

Jože Arbiter:

Na jesen, leta 1945, ko se je začelo na novo formirati šolstvo, so zbrali otroke različnih starosti, od katerih so nekateri že pred vojno hodili v šolo. Vsi smo začeli s poukom v prvem razredu. Pomagali smo pri obnovi šole, nosili smo opeko in opravljali lažja dela. Teh let ne bom nikoli pozabil.

Nov gasilski avto

Stanko Hovnik

Prostovoljno gasilsko društvo Pameče-Troblje je nabavilo nov gasilski avto in ga slovesno dalo v upravljanje 22. oktobra 2005. Ključje je predal in opravil blagoslovitev domači župnik.

Predsednik gasilskega društva Milan Mavsar je ob tej priložnosti poudaril: »V petinosemdesetem letu aktivnega delovanja društva se je način dela (in tudi sama sredstva) stalno

spreminjal, predvsem zaradi razvoja tehnologije in tehnike. Prilagajali smo se toku časa. Vse, kar imamo, smo ustvarili skozi čas, ki je za nami. Predvsem pa je bila in je naša osnovna skrb zaščita človeka, kar pa z vozilom, ki je staro že osemnajst let, ni bilo več mogoče.

Zavedajoč se tega, smo složno pričeli aktivnosti za nabavo novega varnega vozila za prevoze

mladinskih in članskih enot.« Ob koncu se je zahvalil za prostovoljne prispevke in obljubil, da bodo svojo dobroto dobili povrnjeno: »Z našim nadaljnjim uspešnim delom, vzgojo mladih kadrov, uporabo sodobne tehnike, z velikim čutom humanosti pomagati ljudem, ko jih prizadene katera koli nesreča. Naj bo dan ali noč, vedno smo pripravljeni, da gremo na

pomoč.«

Zahvalil se je generalnemu pokrovitelju Preventu Global, sponzoritelju Mestni občini Slovenj Gradec ter vsem donatorjem in sponzorjem, ki so s svojimi prispevki pripomogli k nabavi nujno potrebnega vozila za varen prevoz moštvev.

V kulturnem programu so sodelovali: Godba na pihala Slovenj Gradec in ansambel Labod.

Nov gasilski avto je blagoslovil domači župnik Tadej Legnar.

Kot se spodobi, so za nov avto nazdravili s šampanjcem.

Petnajsti zbornik društva Likus

Tekst in fotografije: Stanko Hovnik

V Domu upokojencev Slovenj Gradec je bila 21. oktobra 2005 v sodelovanju s Knjižnico Ksaverja Meška predstavitev Likusovega zbornika Naših 15 pomladi in prvenca Mihaele Lenart Utrinki izpod Uršlje gore. Ob tem je bila tudi razstava ročnih del članov Društva upokojencev.

Dogodek je popestrila razstava izdelkov članov literarne sekcije DU Slovenje. Predsednik DU Janez Gologranc je ob tej priložnosti čestital ustvarjalcem literarnih del, zbranih v zborniku, posebej pa Mihaeli Lenart za njeno prvo knjižno izdajo. Zbornik, petnajsti po vrsti, je tudi tokrat uredil Zmago Rafolt. Izšel je v treh knjigah, v njem pa objavlja kar 189 avtorjev iz vse Slove-

nije. V skoraj vseh besedilih se avtorji vračajo v mladost in jo tako obnovijo skozi razna doživetja in spomine. Tako avtorji, kot je zapisal Janez Švajncer, s svojimi različnimi prispevki bogatijo kulturna dogajanja v njihovih krajih in s tem ohranjajo sedanjosti in kasnejšim rodovom vse tisto najlepše, kar je vredno ohranitve in ne bo nikoli utonilo v pozabo.

V zborniku objavlja svoje prispevke tudi 9 članov Literarne sekcije DU Slovenj Gradec, ki so predstavili prozo in pesmi: Ana Gracelj, Stanko Hovnik, Barbara Ješovnik, Mihaela Lenart, Štefan Merčnik, Berta Rupčič, Ivan Rus, Ivan Smolčnik in Marjana Vončina.

Spregovoril je tudi gospod Zmago Rafolt in dejal: »Rad prihajam med svoje prijatelje in sodelavce že dolga leta, ker zna-

te te prireditve narediti take, da naše srce bije bolj toplo in da se misel in duh sprehajata skozi tako lepe verze, pripovedi, slike in ročna dela, kar je izredno bogastvo, na katerega ste lahko ponosni. Izrekel je tudi čestitke za prvenec Mihaeli Lenart in vsem ki so sodelovali na prireditvi.

Prireditve je vodila bibliotekarka Draga Ropič, zapela pa so Postavkova dekleta.

Barbara Ješovnik z vnukinjo.

Stojijo: Janez Gologranc, Ivan Rus, Štefan Merčnik, Ana Gracelj in Barbara Ješovnik, sedijo: Marjana Vončina, Berta Rupčič, Zmago Rafolt, Mihaela Lenart, Ivan Smolčnik in Stanko Hovnik.

Jezikovne drobtinice

Marta Krejan, prof.

Predlogi so ena od besednih vrst (poleg njih poznamo še samostalniško besedo, pridevniško besedo, glagol, povedkovnik, prislov, veznik, členek in medmet). Spadajo med nepregibne besedne vrste, kar pomeni, da se pri uporabi ne spreminjajo, kot se na primer samostalniške besede.

Morda se kdo še spomni, da sem pred časom o predlogih v *Viharniku* že pisala, in sicer o **s**, **z**, **k**, in **h**. O teh tokrat torej

ne bomo govorili, opazam pa, da nam pogosto povzročata težave **iz** in **z/s**. Glede **s** in **z** nam je jasno, kdaj uporabljati katerega (**s** pred besedami, ki se začnejo s **t**, **s**, **h**, **š**, **k**, **f**, **c**, **p** in **č**; **z** pa pred vsemi ostalimi), večkrat pa se zgodi, da ne vemo, ali moramo uporabiti **iz** ali **z** oz. **s**.

Predlog **iz** označuje izhajanje iz notranjosti, **s/z** pa opredeljuje površinskost. To pomeni, da če je nekaj **v** nečem, potem

pride **iz** nečesa, če pa je **na** nečem, pride **z/s** tega. Na primer: nisem **iz** Kozjaka, ampak **s** Kozjaka; otrok prihaja iz sobe in ne s sobe; nisem prinesla kamna **iz** Triglava, ampak **s** Triglava. Če gremo na nek hrib ali vzpetino, seveda gremo nanj in odhajamo z njega, potem gremo v vas in iz nje, peljemo se v Logarsko dolino in prihajamo z Bleda, romamo na Brezje in odpravimo se v Postojnsko jamo ...

Žal pa ni vedno tako preprosto, ko govorimo o nekaterih konkretnih zemljepisnih imenih, ne vemo namreč vedno, ali gremo na ali v nek kraj. Če imamo na primer v mislih Ravne na Koroškem, moramo reči, da smo bili na Ravnah, medtem ko mora tisti, ki ima opravka z Ravnami pri Cerknem, reči, da gre v Ravne. Pa smo že pri zemljepisu ...

Likovne ustvarjalnice najmlajših

Katarina Žagar

V Knjižnici Ksaverja Meška v Slovenj Gradcu in v Mislinji so v teh dneh na ogled risbice otrok vrtcev Legen in Šmartno ter Druge OŠ, OŠ Šmartno pri Slovenj Gradcu, Pameče in Mislinja na temo Kako varčujem z energijo. Razstavo je pomagal pripraviti Podjetniški center Slovenj Gradec v okviru projekta Ravnajmo energetsko učinkovito, ki ga sofinancira Ministrstvo za okolje in prostor. Najmlajši so poslušali tudi predavanje o učinkoviti rabi energije, ki ga je vodila Ljubica Kuder. Razstavljenih je preko 60 risbic, na katerih so najmlajši prikazali, kako lahko varčujejo z energijo doma in v šoli.

Za razstavo vlada dosti zanimanja.

O Mihaeli in z Mihaelo

Milena J. Cigler

V petek, 25. oktobra 2005, smo prisostvovali pomembnemu dogodku, in sicer predstavitvi knjige *Utrinki izpod Uršlje gore* avtorice Mihaele Lenart. Istočasno je svoj zbornik predstavilo upokojensko literarno društvo Likus iz Slovenj Gradca. Prireditvi sta se dogajali v domu upokojencev v Slovenj Gradcu.

Mihaela je poznana širokemu krogu bralcev in ljubiteljev likovne umetnosti ter izdelkov

iz različnih materialov, ki jih izdelajo Mihaeline spretnke roke. Spoznali smo jo tudi s pomočjo Viharnika, ki je marsikateremu pišočemu Korošču odprl pot v svet umetnosti. Sinonimi za Mihaelo Lenart so prijateljstvo, ustvarjalnost in gostoljubje. O prijateljstvu bi lahko veliko povedal marsikateri član nekdanjega Literarnega kluba Slovenj Gradec in slehernik, ki je imel kdaj opraviti s to prikupno osebo. Nekaj posebnega je v tej očarljivi ženi, čeprav ona nikoli ne izpostavi sebe, ampak išče posebnosti v drugih. Junaki njenih zgodb so preprosti ljudje ali predmeti. Prav mojstrsko opiše krušno peč, ki je spekla že toliko dišečih pogač, šarkljev in kruha.

In poezija Mihaele? Saj ni, da bi presojali ali kritizirali. To bodo opravili literarni kritiki. Vendar lahko rečem, da v pesmih na kratek, jednat način pove, kar opisuje v zgodbah: opeva življenje ljudi pod Uršljo goro, med katere sodi tudi sama, njihove vsakdanje zgoode in nezgoode, njihovo veselje in

tudi žalost in obup.

Mihaela piše kratke zgodbe, ki pa imajo vse značilnosti dobre zgodbe, saj se pripoved bralca »prime«; ustvarjena je napestost, ki jo stopnjuje do vrhunca, kjer včasih preseneti s humorom razpletom, kateri se zdi logičen, pa vendar nenavaden. Mihaela piše o ljudeh na domačijah, kakršna je tudi njena. Zato njena pripoved ni iz domišljije, ampak izhaja iz njenih izkušenj. Piše o ženah, možeh in otrocih s kmetij. Tudi sama je kmetica. Kmetica z velikim srcem in umetniško roko. In te roke so tudi zibale, božale, oblikovale, slikale, risale; kaj vse so še počele te roke? Skrbele so, da ogenj domačnosti na Klančnikovi kmetiji ni nikoli ugasnil.

Mihaelo spoznamo po potici. Prinesla jo je vedno tudi na sestanke Literarnega kluba. In ta slastna potica je Mihaelina spremljevalka na vseh prireditvah in proslavah. Mihaela in potica, spečena v krušni peči, katero tako imenitno opiše v črtici *Krušna peč*, sta nekako zrasli skupaj, ne mo-

reta se ločiti, obe zlahtni, obe topli, dobri in nasitni.

Torej, naj bo ta knjiga drag dokument o ljudeh iz doline Raduške, pa trajen spomin in opomin, kako lahko človek z ustvarjalnostjo preseže banalnosti in težavnost življenja na tem planetu, polnem krivic, trpljenja in stisk. A ona nam pokaže, da je treba gledati tudi lepe stvari, prisluhniti ptičku,

pobožati konja. Res želimo tej knjigi, da jo Mihaelina umetniška moč ponese do bralcev tudi izven doline Raduške.

Ivan Prilasnik – Javornikov Ivan

☆ 1938

† 2005

Trdo in preprosto tvoje življenje je bilo,
dobrote tvoje nepozabne so,
mir tišina naj tvoj grob zdaj pazi,
počivaj v miru, Ivan naš, predragi.

Žvrgolenje ptic so prekinili libeliški zvonovi in naznanili žalostno vest, da je huda in kruta bolezen iz naše srede vzela dragega moža, očeta, dedija, brata in soseda Ivana Prilasnika – Javornikovega Ivana s Črneške gore nad Libeličami.

Ivan se je rodil 23. 10. 1938 na kmetiji Javornik. Mami Katarini in očetu Ivanu so se rodili štirje otroci, najmlajši pa je bil naš dragi Ivan. Kot odraščajoč fant je moral poprijeti za vsako delo in ni mu bilo lahko. Ivan je ostal doma s starši. Našel si je življenjsko sopotnico Stanislavo in se leta 1975 poročil. Polna energije sta z ženo prevzela kmetijo. V prijetnem družinskem krogu so se jima rodili štirje otroci, dve hčerki in dva sinova. Vzgojila sta jih v delovne in poštene. Na kmetiji ni bilo dovolj dohodka, zato se je Ivan najprej zaposlil kot gozdni delavec, nato pa kot delavec v železarni Ravne na Koroškem. Nazadnje je bil zaposlen na centralnem lesnem skladišču v Otiškem Vrhu, kjer se je leta 1988 upokojil.

Kot sosed in sokrajan je bil ustrežljiv, vedno je vsakemu rad pomagal in ni poznal besede ne. Imel je veliko prijateljev in znancev. Njegov najljubši konjiček je bil lov. Zelo rad se je sprehajal po naravi in opazoval divjad. Trdo je delal od zore do mraka in dela mu nikoli ni zmanjkalo. Kljub hudi boleznini se je rad pošalil, vsakemu prisluhnil in ga gostoljubno sprejel. Življenje je teklo, delo je postajalo vse težje. Telo je slabelo, moči so mu pošle in odšel je tja, kjer ni več dela in trpljenja, le večni počitek. Hvaležni smo mu za vse, kar nam je lepega dal in zapustil. Vedno se ga bomo spominjali in ga nosili globoko v srcih.

Od Ivana Prilasnika smo se poslovili na libeliškem pokopališču 22. julija 2005 njegovi najdražji: žena Stanislava, hčerki Cvetka in Metka z družino, sinova Srečko in Darko z družino, brat Martin in ostalo sorodstvo.

Spomin

Je čas, ki ne mine
ko zasanjaš se v spomine.

12. novembra 2005 je minilo leto dni žalosti, odkar nas je za vedno zapustila draga mama in babica

Marija JEROMEL, p. d.
Tisnikarjeva mama
iz Male Mislinje 28.

Zahvalujemo se vsem, ki se ustavljate ob njenem grobu, ji prinašate cvetje in prižigate sveče.

Žalujoči: sinovi Zdravko, Vlado in Jože z družinama
ter vnuki Nataša, Aljaž in Matic

ZAHVALA

Usoda je tako hotela,
da nam je dragega moža, očeta in dedija vzela.
Na grobu tvojem gori zdaj svečka,
v naših srcih tli pa bolečina žgoča,
z upanjem na snidenje nekoč
nekje tam daleč, daleč ...

Ob nenadni izgubi dragega moža, očeta, dedka in brata **PRILASNIK IVANA – JAVORNIKOVEGA IVANA** se iskreno zahvalujemo vsem, ki ste ga pospremili na njegovi zadnji poti, mu darovali cvetje, sveče in sv. maše ter počastili njegov spomin, nam pa pisno ali ustno izrazili sožalje.

Zahvalujemo se vsem sorodnikom, sosedom in prijateljem, ki ste nam v težkih trenutkih stali ob strani.

Posebna zahvala velja lovcem LD Libeliče, cerkvenemu pevskemu zboru Libeliče ter gasilskemu društvu iz Libelič. Hvala tudi župniku Frančku Kranerju za pogrebni obred. Prav tako se zahvalujemo zdravstvenemu osebju splošne bolnišnice Slovenj Gradec, še posebej dr. Rajku Golobineku. Prisrčna hvala vsem, ki ste ga pospremili na njegovi zadnji poti.

Žalujoči: žena Stanislava, hčerki Cvetka in Metka z družino,
sinova Srečko in Darko z družino ter brat Martin.

Spomin

25. oktobra 2005 mineva leto žalosti in bolečine, ko nas je nenadoma zapustila naša nadvse ljuba hčerka

Lucija AJTNIK
iz Pameč.

Nisem umrla zato, ker sem hotela.
Le zakaj?

Nekoč, ko spet se srečamo, boš

povedala, zakaj, zakaj tako hitro in
brez slovesa.

Tvoji najdražji: mama, atek in brat Miloš z družino

Zahvala

Ob boleči izgubi dragega brata in strica

Antona DEŽMANA
iz Srednjega Doliča

se iskreno zahvalujemo vsem sosedom, prijateljem in znancem, ki so ga spremljali na zadnji poti ter mu darovali vence in cvetje. Iskrena hvala dr. Leonardi Pirmanšek in patronažnima sestrama Majdi in Anici za zdravljenje in nego. Hvala govorniku za izrečene besede slovesa, gospodu župniku Mirku Horvatu za darovano sveto mašo in za pogrebni obred. Hvala tudi godbeniku za zaigrano Tišino ter pogrebni službi Jerneja Zaveršnika za pogrebne usluge.

Žalujoči: sestre Fanika in Mimika, brat Pavle ter nečaki in nečakinje z družinami

Prof. Tonetu Turičniku

Svet ti s preizkušnjo ni prizanašal,
moral si stopit na trdo pot,
slovensko besedo si v srca vlival,
tako je rasel mladi rod.

Ti sam si si odmeril svojo usodo,
ko si se razdajal, nisi si določil mej,
bil si vedno zvest - Slovenj Gradca nisi pozabil,
med nami bil je srečen tvoj obraz!

Prišel je dan, z bolestjo ves obdan,
tam nekje krije kristalna te svetloba,
tudi nam določena bo usoda.

Še enkrat v slovo podajva si roke,
hvala, kar ste naučil me -
samo spomini še živijo!

Viktor Levovnik

Zahvala

Ob hudi in boleči izgubi našega
dragega moža, očeta, dedka in
pradedka

Ivana MIHEUA
iz Turiške Vasi

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, znancem,
sosedom in prijateljem, ki so ga spremljali na zadnji poti
ter mu darovali vence, sveče in svete maše ter nam izrazili
svoje sožalje. Iskrena hvala članom radiokluba DCD Slovenj
Gradec, ki so se od pokojnika poslovili z lepo melodijo iz
Morsejevih znakov, s katerimi je vsakodnevno obkrožal svet.
Hvala tudi radioamaterjem za spremstvo na njegovi zadnji
poti in članom Koroškega aerokluba za polet z letalom ob
pogrebu. Lepa hvala tudi gospodu Božu Metelku. Iskrena
hvala govornikom za besede slovesa, nadžupniku Francu
Rataju za lep nagovor, za mašo zadušnico in za spremstvo
na pogrebu. Zahvaljujemo se tudi pogrebni službi Slovenj
Gradec.

Žalujoci: žena Terezija, otroci Manica, Ana, Ivan in
Teja z družinami

Spomin

Alojz KREMZER
1930-1995

V življenju srečaš ljudi, ki so vedno
pri roki, ki so vedno pripravljeni
pomagati pomoči potrebnim. In
takšen je bil naš Alojz; pomagal je ne le revnim v materialnem
smislu, pomagal je uka željnim mladim, prijateljem je dajal
spodbude v težkih časih in svoji družini tisto pravo besedo
in dejanje.

Vsi ga še sedaj, po desetih letih, močno pogrešamo; mladi
lovci, gozdarji in predvsem njegova družina.

Človek doživlja svečane trenutke, doživlja nezgode, nesreče,
žalost in tudi tragična dejanja. Takšne bolečine trajajo
dolgo.

V tem času se spominjamo njegovega odhoda, njegovega še
zadnjega pogrebne govora ob smrti prijatelja.
Domači se še posebej zahvaljujejo vsem, ki ob njegovem
grobu stojite, mu prižgete svečo in se z lepimi mislimi
spomnite nanj.

V spomin

Dr. Stanko Stoporko

21. november 2005

Minilo je 11 let.
Toda ostal je živ spomin na tebe,
predragi mož in ljubeč oče.

Zora podala je jutru roko,
dan je bil sončen in poln lepote,
rože je božal veter mirno,
a v misli se vrinjalo mnogo je zmot,
verjeli še nismo, da to je mogoče,
neskončno trpljenje je strlo srce,
imeli smo srečo, da bil je naš oče.
Koliko je dolgih prehodil poti,
uslišal in zdravil nešteto ljudi.
Vero je ljubil in živel z njo.

Smisel življenja bila je Mislinja,
lepoto vasice je hvalil smeje,
ohranjal za njo je široko srce.
Velik je človek - dober zdravnik,
ostal nam bo v srcih - vzor in pomnik!

(Stana Lušnic)

Žena Dora, hčerke in vnuki

Hubert Dolinšek, univ. dipl. inž.

V prejšnji številki **Viharnika** sem predstavil mednarodno dejavnost našega kluba v letošnjem letu, v tej številki pa želim predstaviti naš klub, njegovo dejavnost, poslanstvo lionizma in etična načela, ki nas povezujejo in po katerih se ravnamo pri našem delu in v našem življenju.

Lions klub je mednarodna organizacija s sedežem v ZDA in ima 44.500 klubov na vseh kontinentih in skoraj v vseh državah sveta. V njih je organiziranih preko 1,4 milijona članov, ki delujejo v klubih. Ti se povezujejo v tako imenovane distrikte, ti pa v mednarodno zvezo. Slovenija ima 1357 članov, ki delujejo

v 45 klubih, ti pa so povezani v 129 distriktov.

Posamezni klubi imajo do 30 članov. Člani morajo biti ugledni predstavniki različnih poklicev. Lions klub Slovenj Gradec je edini na Koroškem, člani pa so s celotne Koroške. Ustanovljen je bil pred desetimi leti.

Poslanstvo lionizma je ustvarjati in krepiti duha sporazumevanja med ljudmi vsega sveta za človekoljubne potrebe in prostovoljno pomagati v ožjih in širših skupnostih.

Nekaj naših etičnih načel:

- verjamem v vrednost svojega poklicnega dela in si pridobivam ugled dobrega delavca v korist skupnosti;

- zavedam se, da ne smem z uveljavljanjem samega sebe škodovati drugim in da moram spoštovati svoje sodelavce, stranke in samega sebe;
- nesebično rešujem dvome o pravicah in etiki svojega položaja in odnosa do drugih;
- sodim, da je prijateljstvo cilj, ne pa pripomoček in da pravo prijateljstvo ni v koristoljublju, temveč v pomaganju;
- spoštujem svoje dolžnosti do naroda, države in skupnosti in jim ostajam zvest v mislih, besedi in dejanjih ter jim nesebično namenjam svoj čas, delo in denar;
- pomagam bližnjim in jih tolažim v nesreči, jih podpiram

v stiski in rešujem v revščini; gradim, ne podiram, sem obziren v kritiki in nesebičen v pohvali!

Naš Lions klub je nepridobitno društvo, ki deluje pri zagotavljanju človekoljubnih ciljev pri splošni dobroteljni pomoči, pomoči kroničnim bolnikom, pomoči slepim in slabovidnim ter drugim pomoči potrebnim.

Dejavnost kluba je usmerjena v humanitarno pomoč. V desetih letih delovanja je Lions klub Slovenj Gradec za dobrotelne aktivnosti namenil preko 15 milijonov tolarjev.

Jelenjad

Mitja Kramljak, 9 let

Jelen ima veliko rogovje. Najmlajši v družini je tele. Enoletni košuti se reče junica. Košute nimajo rogov. V Sloveniji obstajajo gumbar, šilar, vilar, šesterak, osmerak, deseterak in dvanajsterak. Vsi so lahko pravilni ali nepravilni. Nepravilni so takrat, če nimajo na obeh straneh enakega števila izrastkov. Jeleni se pojavijo zgodaj jeseni. Hranijo se s travo, topanburinom, deteljo, ovsom, z jabolki, s koruzo in z listi.

Po lovsko jih moraš ustreliti za pleče. Moj oče in dedek sta ga že ustrelila. Po ustreljenem plenu moraš za lovski klobuk zatakni ti smrekovo vejico.

Kakovost zahteva leta

Nekega dne je prišel na razgovor k ravnatelju oče enega učenca. Pritožil se je nad postopkom vpisa v šolo. Zato je ravnatelju preprosto dejal: »Ali ne bi mogli vpisa poenostaviti in študija skrajšati?« Ravnatelj pa mu je odgovoril: »Mislim, da bi lahko, toda odvisno je, kaj želite, da bi postal vaš sin. Kajti ko Bog želi ustvariti hrast, si vzame sto let časa, ko pa želi ustvariti bučo, mu zadostujeta dva meseca.«

Peruti sanj ...

»Veliki postanemo po sanjah. Vsi veliki ljudje sanjajo. Vidijo stvari v lahni meglici pomladnega dne ali v zarji zimskega večera. Nekateri dopustijo, da te velike sanje zatonejo v pozabo, drugi pa jih skrbno varujejo do sončnega vzhoda, ki zasveti tistim, ki upajo, da se bodo njihove sanje uresničile.« Ne dovolimo, da nam kdorkoli ukrade naše sanje!

... nadaljevanje s strani 27

Zgornjo Stablovsko domačijo sem poznal že v svojih najzgodnejših šolskih letih, ko sem hodil tam mimo na obisk k svoji sestri Mariji, ki je bila za gospodinjstvo v Spodnjem Razborju pri kmetu Koncu. To je bila že zelo stara lesena hiša, kjer sta bilo skromno stanovanje in hlev oba pod eno streho.

Stanovanje sta predstavljali dve mali sobici s krušno pečjo, ozko vežo, ki je ločila hlev od stanovanja, ter malo črno kuhinjo s krušno pečjo, ognjiščem in kletjo, ki pa je bila samo plitva jama pod kuhinjo, kamor se je prišlo po kratki lestvici.

Tudi te stare, romantične hišice ni več, nadomestila jo je nova in modernejša zidana zgradba. Staro enorazredno šolsko poslopje je zamenjala nova sodobnejša šola s stanovanjem za učitelje in njihove družine.

Kjer je stalo nekdanje župnišče, je sedaj asfaltno športno igrišče in prostor za razne prireditve in zabave. Staro Pečolarjevo hišo, ki je bila nekoč središče razborskega kulturnega in zabavnega ter političnega središča, kjer so se po vojni odvijali sestanki in seje vseh vrst, predvolilna zborovanja in same volitve, je zamenjala večja, še lepša gostilniška hiša s parkiriščem za goste in planince, ki se tam radi oglašajo. Okna in balkoni so polni najrazličnejših rož, za katere skrbi pridna in skrbna gospodinja Minka, ki vsakega gosta gostoljubno sprejme.

V teh letih je Razbor doživel veliko najrazličnejših sprememb, vendar pa so ljudje, ki tam prebivajo danes, enako prijazni in gostoljubni, kot so bili nekdanje njihovi očetje, dedje in pradedje.

Viharnik

izdaja:

Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec, d. d., Vrančev trg 1, 2380 Slovenj Gradec

GOZDNO
GOSPODARSTVO
SLOVENJ GRADEC D.D.

telefon: 02 88 43 332

faks: 02 88 42 684

e-mail: viharnik@gg-sg.si

direktor:

Silvo Pitržnik

glavna in odgovorna urednica:

Ida Robnik

uredniški odbor:

Ida Robnik, Brane Širnik,
Gorazd Mlinšek, Jože Potočnik,
Marta Krejan, Franc Jurač

lektorica:

Marta Krejan

idejna zasnova, grafično

oblikovanje in priprava za tisk:
Jože Repas, design

tisk:

ZIP Center
Ravne na Koroškem

avtor fotografij na naslovnici:

Gorazd Mlinšek, univ. dipl. inž. gozd.

Na podlagi mnenja ministrstva za
informiranje z dne 30. 1. 1992 je
Viharnik proizvod informativnega
značaja (tč. tarifne številke 3).

Ustanovni zbor Lions kluba Slovenj Gradec

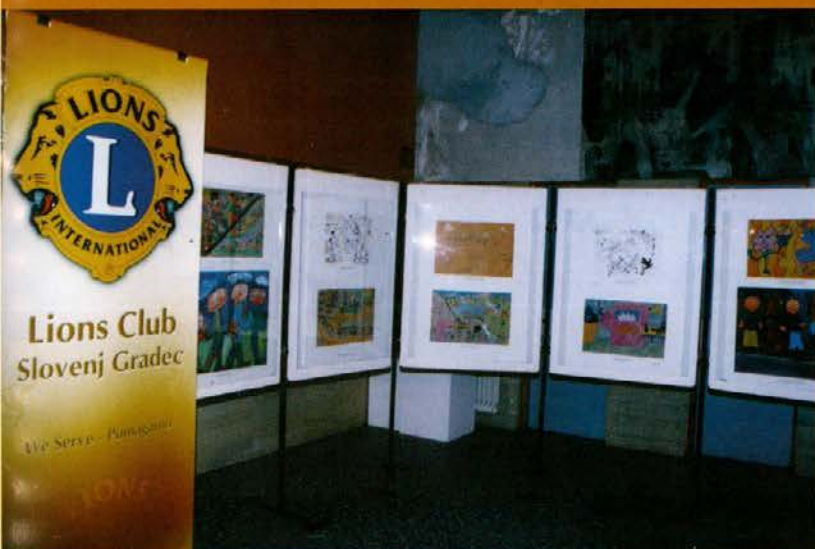
Izročitev čeka v okviru humanitarne dejavnosti

Humanitarna pomoč družini

Predaja računalnika v okviru humanitarne pomoči

Razstava izbranih risb osnovnošolcev za mednarodni plakat miru

Ob otvoritvi razstave s kulturnim programom okteta Lesna

Zemljevid Dežele škratov

Prihod v Deželo škratov s konjenikom in ministrom škratov

Pri nastopu je sodeloval tudi minister škratov.

Majhne »buče« - veliko veselje

Dežela škratov

Tekst in fotografije:
Stanko Hovnik

Turistično društvo Slovenj Gradec in družina Kragelnik sta tudi letos organizirala prireditve v Deželi škratov 8. in 9. oktobra 2005 na Zagmajškovem vrhu nad Slovenj Gradcem. Dežela škratov privablja vedno več obiskovalcev in škratovskih arhitektov. Konec tedna so se ljubitelji domišljjskih likov zbrali že četrtrič. V soboto je nastala škratova vas. Domovanja za prijazna bitja, od katerih vsako pripoveduje svojo zgodbo, so iz naravnih materialov izdelovale skupine otrok iz vrtcev ob po-

Oče in mati Dežele škratov

Naselje škratovih hišk

Povodni mož prevaža vodo z Uršlje gore na Pohorje.

moči vzgojiteljic in staršev. Iz širne Slovenije je prišlo dvanajst skupin. Kot je ocenila Cvetka Kragelnik, je bilo graditeljev okoli petsto, sicer pa pripravljala ekipa šteje okoli sto ljudi. Radovedni obiskovalci so se sprehajali po škratovem gozdu, kjer prepevajo vile in pasjeglavci strašijo jago babo in čarovnico, katera kuha čarobne napitke. Nov lik v gozdu je povodni mož, ki se je na Gmajni ustavil med prenašanjem vode z Uršlje gore na Pohorje. Letos so sodelovali tudi otroci iz doliškega vrtca, ki niso bili opravljeni v škrate temveč v bučkote in so tudi nastopali na prireditvi. Vsako leto je v Deželi škratov več sodelavcev in obiskovalcev, do srede oktobra jih je namreč bilo že več kot 4000.